

Karin Magana

Gabatarwa, manufa da kuma kan magana

- ¹ Karin maganar Solomon da Dawuda, sarkin Isra'ila.
- ² Ga karin magana da za su taimake ka don samun hikima da horo;
don ganewa kalmomi masu zurfi;
- ³ don neman rayuwa ta horo da kuma ta hankali,
kana yin abin da yake daidai, mai adalci da kuma wanda ya dace;
- ⁴ don sa marar azanci ya yi hankali,
ya sa matasa su sani, su kuma iya rarrabewa,
- ⁵ bari masu hikima su saurara, su kuma fara ga saninsu,
bari masu tunani kuma su sami jagora,
- ⁶ don su fahimci karin magana da kuma misalai,
kalmomi da kuma kacici-kacici masu hikima.
- ⁷ Tsoron UBANGIJI shi ne masomin ilimi,
amma wawaye* sun rena hikima da horo.
Gargadi don a rungumi hikima
- Jan kunne game da jaraba*
- ⁸ Dana, ka saurari umarnin mahaifinka
kada kuma ka kyale koyarwar mahaifiyarka.
- ⁹ Za su zama kayan ado don su inganta ka
da kuma sarƙar wuya don su yi wa wuyanka ado.
- ¹⁰ Dana, in masu zunubi sun jarabce ka,

* 1:7 Kalmomin Ibraniyancin da aka rubuta wawa a cikin Littafi Karin Magana, da kuma ko'ina a cikin Tsohon Alkawari sau da yawa, yana nufin wani wanda ya rasa cikakken **da'a** ne.

kada ka yarda.

- 11 In suka ce, “Zo mu tafi;
mu yi kwanton ɓauna, mu nemi wani mu kashe,
mu fāɗa wa marasa laifi;
12 mu haɗiye su da rai gaba ɗaya kamar kabari,
kamar waɗanda suke gangarawa zuwa rami;
13 za mu sami dukiya masu daraja iri-iri,
mu kuma cika gidajenmu da ganima;
14 ka haɗa kai da mu,
za mu kuwa raba abin da muka sato”
15 ɗana, kada ka tafi tare da su,
kada ka taka kafarka a hanyarsu;
16 gama kafafunsu kan yi sauri ga yin zunubi,
suna saurin yin kisankai.
17 Ba shi da amfani a kafa tarko
a idanun dukan tsuntsaye!
18 Waɗannan irin mutane kansu suke kafa wa tarko;
ba sa kama kome, sai rayukansu!
19 Dukan waɗanda suke neman ribar da ba a samu a hanya
mai kyau;
ƙarshen wannan yakan ɗauke rayukansu.

Jan kunne game da ƙin hikima

- 20 Hikima tana kira da ƙarfi a kan titi,
tana ɗaga muryarta a dandalin taron jama'a;
21 tana kira da ƙarfi a kan tituna masu surutu,[†]
tana yin jawabinta a hanyoyin shiga gari.
- 22 “Har yaushe ku da kuke marasa azanci[‡] za ku ci gaba a
hanyoyinku marasa azanci?”

[†] 1:21 Da Ibraniyanci; Seftuwajin / a bisa katanga [‡] 1:22 Kalmar Ibraniyancin da aka rubuta marar azanci a cikin Littafin Kari Magana gaba ɗaya tana nufin marar ɗa'a da kuma wanda yana aikata mugunta ne.

Har yausha ku masu ba'a za ku yi ta murna cikin
ba'arku
wawaye kuma ku fi ilimi?

- ²³ Da a ce kun saurari tsawatata,
da na faɗa muku dukan abin da yake zuciyata
in kuma sanar da ku tunanina.
- ²⁴ Amma da yake kun fi ni sa'ad da na yi kira
ba kuma wanda ya saurara sa'ad da na miƙa hannuna,
- ²⁵ da yake kun fi dukan shawarata
ba ku kuma yarda da tsawatata ba,
- ²⁶ Zan yi muku dariya sa'ad da masifa ta same ku,
zan yi muku ba'a sa'ad da bala'i ya same ku,
- ²⁷ sa'ad da bala'i ya sha kanku kamar hadiri,
sa'ad da masifa ta share ku kamar guguwa,
sa'ad damuwa da wahala suka mamaye ku.
- ²⁸ "Sa'an nan za su kira gare ni amma ba zan amsa ba;
za su neme ni amma ba za su same ni ba.
- ²⁹ Da yake sun fi sani
ba su kuwa zaɓi tsoron UBANGIJI ba,
- ³⁰ da yake ba su karɓi shawarata ba
suka kuwa yi kunnen kashi ga tsawatata,
- ³¹ za su sami sakayyar abubuwan da suka yi
su kuma koshi da sakayyar makircinsu.
- ³² Gama rashin hankalin marasa azanci zai kashe su,
rashin kulawar wawaye kuma zai hallaka su;
- ³³ amma duk wanda ya saurare ni, zai zauna lafiya
ya kuma kasance da rai kwance, ba tare da tsoron
lahani ba."

2

Ribar da'ar hikima

- ¹ Dana, in ka yarda da kalmomina
ka kuma ajiye umarnaina a cikinka,

- ² kana kasa kunne ga abin da yake na hikima,
 kana kuma yin kofari ka fahimce shi,
³ in kuma ka kira ga tsinkaya
 ka kuma kira da karfi don ganewa,
⁴ in ka neme shi yadda ake neman azurfa
 ka kuma neme shi kamar yadda ake neman
 boyayiyar dukiya,
⁵ to, za ka gane tsoron UBANGIJI
 ka kuma sami sanin Allah.
⁶ Gama UBANGIJI yana ba da hikima,
 daga bakinsa kuma, sani da ganewa sukan fito.
⁷ Yana rife da nasara a ma'aji don masu yin gaskiya,
 shi ne mafaka ga waɗanda tafiyarsu ba ta da laifi,
⁸ gama yana tsare abin da masu adalci suke bukata
 yana kuma tsare hanyar amintattunsa.
- ⁹ Sa'an nan za ku fahimci abin da yake daidai da abin da
 yake na adalci
 da abin da yake gaskiya, da kowace hanya mai kyau.
- ¹⁰ Gama hikima za ta shiga cikin zuciyarka,
 sani kuma zai faranta maka rai.
- ¹¹ Tsinkaya za ta tsare ka,
 ganewa kuma za ta yi maka jagora.
- ¹² Hikima za ta cece ka daga hanyoyin mugayen mutane,
 daga kalmomin mutane masu batanci,
- ¹³ waɗanda suke barin mikakun hanyoyi
 don su yi tafiya a hanyoyi masu duhu,
- ¹⁴ waɗanda suke jin daɗin yin abin da ba shi da kyau
 suna kuma farin ciki a mugayen batanci,
- ¹⁵ waɗanda hanyoyinsu karkatattu ne
 waɗanda kuma suke cuku-cuku a hanyoyinsu.

- 16 Zai kiyaye ku kuma daga mazinaciya,
daga mace mai lalata, mai kofarin kama ka da daɗin
bakinta,
- 17 wadda ta bar mijin kuruciyarta
ta kuma kyale alkawarin da ta yi a gaban Allah.*
- 18 Gama gidanta yana kai ga mutuwa
hanyarta kuma ga ruhohin matattu.
- 19 Duk wanda ya ziyarce ta ba ya kara komowa
ba zai kara komowa ga hanyar rai.
- 20 Don haka dole ku yi tafiya a hanyoyin mutanen kirki
ku kuma yi ta bi hanyoyin adalai.
- 21 Gama masu aikata gaskiya za su zauna a cikin kasar,
marasa laifi kuma za su kasance a cikinta;
- 22 amma za a fid da mugaye daga kasar,
za a tumbuke marasa aminci kuma daga gare ta.

3

Karin ribar hikima

- 1 Dana, kada ka manta da koyarwata,
amma ka kiyaye umarnaina a cikin zuciyarka,
- 2 gama za su kara maka tsawon rai da shekaru masu yawa
su kuma kawo maka wadata.
- 3 Kada ka bar kauna da aminci su rabu da kai;
ka d'aura su kewaye da wuyanka,
ka rubuta su a allon zuciyarka.
- 4 Sa'an nan za ka sami tagomashi da kuma suna mai kyau
a gaban Allah da kuma a gaban mutane.
- 5 Ka dogara ga UBANGIJI da dukan zuciyarka
kada kuma ka dangana ga ganewarka;

* 2:17 Ko kuwa alkawarin Allahnta

- 6 cikin dukan hanyoyinka ka amince da shi,
zai kuwa sa hanyoyinka su mife.*
- 7 Kada ka zama mai hikima a ganinka;
ka ji tsoron UBANGIJI ka kuma guji mugunta.
- 8 Wannan zai ba wa jikinka lafiya
yã kuma adana kasusuwanka.
- 9 Ka girmama UBANGIJI da dukan dukiyarka,
ta wurin mika masa nunan fari na dukan amfanin
gonarka;
- 10 ta haka rumbunanka za su cika har su zuba,
randunanka kuma su cika har baki da sabon ruwan
inabi.
- 11 Dana, kada ka rena horon UBANGIJI
kada kuma ka ki tsawatawarsa,
- 12 domin UBANGIJI yakan hori waɗanda yake kauna,
kamar yadda mahaifi yake yin wa ɗa da yake fariya
da shi.
- 13 Mai albarka ne mutumin da ya sami hikima,
mutumin da ya sami fahimi,
- 14 gama ta fi azurfa riba
tana kuma da amfani fiye da zinariya.
- 15 Ta fi lu'ulu'u daraja;
ba a kwatanta abin da ka fi sha'awa da ita.
- 16 Tsawon rai yana a cikin hannunta na dama;
a hannunta na hagu kuwa akwai arziki da bangirma.
- 17 Hanyoyinta hanyoyi ne masu daɗi,
dukan hanyoyinta kuma salama ne.
- 18 Ita itacen rai ne ga waɗanda suka rungume ta;
waɗanda suke riƙe da ta za su zama masu albarka.

* 3:6 Ko kuwa zai nuna maka hanyoyi

- 19 Ta wurin hikima UBANGIJI ya kafa harsashin duniya,
 ta wurin fahimi ya shirya sammai inda suke;
 20 ta wurin sani aka rarraba zurfafa,
 gizagizai kuma suka zubo raƙa.
- 21 Dana, ka riƙe sahihiyar shari'a da kuma basira,
 kada ka bar su su rabu da kai;
 22 za su zama rai a gare ka,
 abin adon da zai gyara wuyanka.
- 23 Sa'an nan za ka bi hanyarka lafiya,
 kafarka kuwa ba zai yi tuntuƙe ba;
 24 sa'ad da ka kwanta, ba za ka ji tsoro ba;
 sa'ad da ka kwanta, barci zai yi maka daƙi.
- 25 Kada ka ji tsoron masifar da za ta faru farat ɗaya
 ko lalacin da yakan auka wa mugaye,
 26 gama UBANGIJI zai zama karfin halinka
 zai kuwa kiyaye kafarka daga faɗfawa a tarko.
- 27 Kada ka ƙi yin alheri ga duk wanda ya dace,
 sa'ad da kana iya yin haka.
- 28 Kada ka ce wa maƙwabcinka
 "Ka ya dakata sai gobe,"
 idan kana iya taimakonsa yanzu.
- 29 Kada ka shirya kome da zai cuci maƙwabcinka,
 wanda yake zama da aminci kusa da kai.
- 30 Kada ka zargi mutum ba dalili,
 sa'ad da bai yi laifi ba.
- 31 Kada ka ji kishin mai ta-da-na-zaune-tsaye
 ko ka yi sha'awar aikata ayyukansu.
- 32 Gama UBANGIJI yana kyama mai aikata mugunta
 amma yakan rungumi adalin da ya amince da shi.

- 33 La'anar UBANGIJI tana a gidan mugaye,
amma yakan albarkaci gidan adali.
- 34 Yakan yi wa masu girman kai ba'a
amma yakan yi wa mai sauƙinkai alheri.
- 35 Masu hikima sukan sami kyakkyawan suna,
amma wawaye sukan kara wa kansu shan kunya.

4

Hikima ce mafi girma duka

- 1 Ku saurara 'ya'yana ga koyarwar mahaifinku;
ku mai da hankali, ku sami fahimi.
- 2 Ina ba ku sahihiyar koyarwa,
saboda haka kada ku kyale koyarwata.
- 3 Sa'ad da nake yaro a gidan mahaifina,
yaro kadai kuma na mahaifiyata,
- 4 ya koya mini ya ce,
"Ka riƙe kalmomina da dukan zuciyarka;
ka kiyaye umarnaina za ka kuwa rayu.
- 5 Ka nemi hikima, ka nemi fahimi;
kada ka manta da kalmomina ko ka kauce daga gare
su.
- 6 Kada ka kyale hikima, za ta kuwa tsare ka;
ka faunace ta, za ta kuwa lura da kai.
- 7 Hikima ce mafi girma duka; saboda haka ka nemi hikima.
Ko da za ta ci duk abin da kake da shi, ka dai nemi
fahimi.
- 8 Ka faunace ta, za ta faukaka ka;
ka rungume ta, za ta kuwa girmama ka.
- 9 Za ta zama kayan ado da za su inganta kanka
ta kuma zamar maka rawanin faukaka."
- 10 Ka saurara, ana, ka yarda da abin da na faɗa,
shekarun rayuwarka kuwa za su zama masu yawa.
- 11 Na bishe ka a hanyar hikima

- na kuma jagorance ka a mifaƙƙun hanyoyi.
- 12 Sa'ad da kake tafiya, ba abin da zai sa ka tuntuƙe;
sa'ad da kake gudu, ba za ka fāƙi ba.
- 13 Ka riƙe umarni, kada ka bari yā kuƙuce;
ka tsare shi sosai, gama ranka ne.
- 14 Kada ka sa kafa a kan hanyar mugaye
kada ka bi gurbin mugaye.
- 15 Ka guji mugunta, kada ka yi tafiya a kanta;
juya daga gare ta ka yi tafiyarka.
- 16 Mugaye ba sa iya barci, sai sun aikata mugunta;
ba su barci sai sun cuci wani.
- 17 Mugunta da ta'adi
kamar ci da sha suke a gare su.
- 18 Hanyar adali kamar fitowar rana ce,
sai kara haske take yi, har ta kai tsaka.
- 19 Amma hanyar mugaye kamar zurfin duhu ne;
ba sa sanin abin da ya sa suke tuntuƙe.
- 20 Dana, ka kula da abin da nake faƙa,
ka saurara sosai ga kalmomina.
- 21 Kada ka bari su rabu da kai,
ka kiyaye su a cikin zuciyarka;
- 22 gama rai ne ga waƙanda suke nemansu
da kuma lafiya ga dukan jikin mutum.
- 23 Fiye da kome duka, ka tsare zuciyarka,
gama maƙulbulan ruwan rijiyar rai ne.
- 24 Ka kau da muguwar magana daga bakinka;
ka yi nesa da magana marar kyau daga leƙunanka.
- 25 Bari idanunka su dubi gaba sosai,
ka kafa idanunka kai tsaye a gabanka.
- 26 Ka san inda kafafunka suke takawa
ka bi hanyoyin da suke daram kawai.

²⁷ Kada ka kauce dama ko hagu;
ka kiyaye kafarka daga mugunta.

5

*Garga*ɗi a kan zina

- ¹ Dana, ka mai da hankali ga hikimata
ka saurara da kyau ga kalmomin basirata,
- ² don ka ci gaba da yin kome daidai
leɓunanka za su adana sani.
- ³ Gama leɓunan mazinaciya na ɗigan zuma,
maganarta tana da sulɓi fiye da mai;
- ⁴ amma a ƙarshe tana da ɗaci kamar tafashiya,
mai ci kamar takobi mai kaifi biyu.
- ⁵ Kafafunta na kaiwa ga mutuwa;
sawunta na jagora kai tsaye zuwa kabari.
- ⁶ Ba ta wani tunanin rayuwa;
hanyoyinta karkatacce ne, amma ba ta sani ba.
- ⁷ Yanzu fa, 'ya'yana, ku saurare ni;
kada ku juye daga abin da nake faɗa.
- ⁸ Ku yi nesa da hanyarta,
kana ku je kusa da ƙofar gidanta,
- ⁹ don kada ku ba da ƙarfi mafi kyau ga waɗansu
da kuma shekarunku ga wani marar imani,
- ¹⁰ don kada baƙi su yi biki a kan dukiyarku
wahalarku ta azurta gidan wani mutum dabam.
- ¹¹ A ƙarshen rayuwarku za ku yi ta nishi,
sa'ad da namanku da jikinku suka zagwanye.
- ¹² Za ku ce, "Me ya sa na ƙi horo!
Me ya sa zuciyata ta ƙi gyara!
- ¹³ Ban yi biyayya da malamaina ba
ko in saurari masu koyar da ni.
- ¹⁴ Na zo gab da hallaka gaba ɗaya

a tsakiyar dukan taron.”

- 15 Ku sha ruwa daga tankinku,
ruwa mai gudu daga rijiyarku.
- 16 In maɓulɓulanku suka cika suna malala har waje,
rafuffukan ruwanku a dandalin jama'a?
- 17 Bari su zama naka kaɗai,
don kada ka raba da baƙi.
- 18 Bari maɓulɓulanka ya zama mai albarka,
bari kuma ka yi farin ciki da matar ƙuruciyarka.
- 19 Kaunatacciyar mariri, barewa mai kyan gani,
bari mamanta su ishe ka kullum,
bari ƙaunarta ta ɗauke hankalinka kullum.
- 20 Dana, me ya sa za ka bari mazinaciya ta ɗauke maka
hankali?
Don me za ka rungume matar wani?
- 21 Gama hanyar mutum a bayyane take a gaban UBANGIJI,
yana kuma lura da dukan hanyoyinsa.
- 22 Ayyukan mugunta na mugun mutum tarko ne gare shi;
igiyoyin zunubinsa za su daure shi kankan.
- 23 Zai mutu saboda rashin ɗa'a
yawan wawancinsa zai sa yã kauce.

6

Gargaɗi a kan wawanci

- 1 Dana, in ka shirya tsaya wa maƙwabcinka don yã karɗi
bashi,
in ka sa hannunka don ɗaukar lamunin wani,
- 2 in maganarka ta taɓa kama ka,
ko kalmomin bakinka sun zama maka tarko,
- 3 to, sai ka yi haka, ɗana don ka 'yantar da kanka;
da yake ka shiga hannuwan maƙwabcinka,
ka tafi ka ƙasƙantar da kanka;

ka roki maƙwabcinka!

⁴ Ka hana kanka barci,
ko gyangyaɗi a idanunka ma.

⁵ Ka 'yantar da kanka, kamar barewa daga hannun mai farauta,
kamar tsuntsu daga tarkon mai kafa tarko.

⁶ Ku tafi wurin kyashi, ku ragwaye;
ku lura da hanyoyinsa ku zama masu hikima!

⁷ Ba shi da jagora
ba shugaba ko mai mulki,

⁸ duk da haka yakan yi tanade-tanadensa da rani
ya kuma tattara abincinsa a lokacin girbi.

⁹ Har yaushe za ku kwanta a can, ku ragwaye?
Yaushe za ku farka daga barcinku?

¹⁰ Dan barci, ɗan gyangyaɗi,
ɗan naɗin hannuwa don a huta,

¹¹ talauci kuwa zai zo kamar 'yan hari
rashi kuma kamar ɗan fashi.

¹² Sakare da mutumin banza
wanda yana yawo da magana banza a baki,

¹³ wanda yake ƙyifce da ido,

yana yi alama da kafafunsa
yana kuma nuni da yatsotsinsa,

¹⁴ wanda yake ƙulla mugunta da ruɗu a cikin zuciyarsa,

kullum yana tā-da-na-zaune-tsaye

¹⁵ Saboda haka masifa za tā fāɗa farat ɗaya;
za a hallaka shi nan da nan, ba makawa.

¹⁶ Akwai abubuwa shida da UBANGIJI ya ƙi,
abubuwa bakwai da suke abin ƙyama gare shi,

¹⁷ duban reni,
 harshe mai karya,
 hannuwa masu zub da jinin marar laifi,
¹⁸ zuciyar da take kulla mugayen dabaru,
 kafafun da suke sauri zuwa aikata mugunta,
¹⁹ mai shaidar karya wanda yake zuba karairayi,
 da kuma mutumin da yake tā-da-na-zaune-tsaye a
 cikin 'yan'uwa.

Gargaɗi a kan zina

- ²⁰ Dana, ka kiyaye umarnan mahaifinka
 kada kuma ka karya koyarwar mahaifiyarka.
- ²¹ Ka ɗaura su a zuciyarka har abada;
 ka ɗaura su kewaye da wuyanka.
- ²² Sa'ad da kake tafiya, za su bishe ka;
 sa'ad da kake barci, za su lura da kai;
 sa'ad da ka farka, za su yi maka magana.
- ²³ Gama waɗannan umarnai fitila ne,
 wannan koyarwa haske ne,
 kuma gyare-gyaren horo
 hanyar rayuwa ce,
- ²⁴ suna kiyaye ka daga mace marar ɗa'a
 daga sulbin harshen mace marar aminci.
- ²⁵ Kada ka yi sha'awarta a cikin zuciyarka
 kada ka bar ta tā ɗauki hankalinka da idanunta.
- ²⁶ Gama karuwa takan mai da kai kamar burodin kyauta,
 mazinaciya kuma takan farauci ranka.
- ²⁷ Mutum zai iya ɗiba wuta ya zuba a cinyarsa
 ba tare da rigunansa sun kone ba?
- ²⁸ Mutum zai iya yin tafi a garwashi wuta mai zafi
 ba tare da kafafunsa sun kone ba?
- ²⁹ Haka yake da wanda ya kwana da matar wani;

babu wanda ya taɓa ta da zai tafi babu hukunci.

- ³⁰ Mutane ba sa kyale ɓarawo in ya yi sata
don yā ƙosar da yunwarsa sa'ad da yake jin yunwa.
- ³¹ Duk da haka in aka kama shi, dole yā biya sau bakwai
ko da yake abin zai ci dukan arzikin gidansa.
- ³² Amma mutumin da ya yi zina ba shi da hankali;
duk wanda ya yi haka yana hallaka kansa ne.
- ³³ Dūka da kunya ne za su zama rabonsa,
kuma kunyarsa za tā dawwama.
- ³⁴ Gama kishi kan tā da hasalar miji,
kuma ba zai ji tausayi ba sa'ad da yake ramawa.
- ³⁵ Ba zai karɓi duk wata biya ba;
zai ƙi cin hanci, kome yawansu.

7

Gargaɗi A kan mazinaciya

- ¹ Dana, ka kiyaye kalmomina
ka kuma ajiye umarnaina a cikinka.
- ² Ka kiyaye umarnaina za ka kuwa rayu;
ka tsare koyarwata kamar ƙwayar idonka.
- ³ Ka daure su a yatsotsinka;
ka rubuta su a allon zuciyarka.
- ⁴ Ka faɗa wa hikima, “Ke ’yar’uwata ce,”
ka kuma kira fahimi danginka;
- ⁵ za su kiyaye ka daga mazinaciya,
daga mace marar aminci da kalmominta masu
ɗaukan hankali.
- ⁶ A tagar gidana
na leka ta labule mai rammuka.
- ⁷ Sai na gani a cikin marasa azanci,

- na lura a cikin samari,
wani matashi wanda ba shi da hankali.
- 8 Yana gangarawa a titi kusa da kusurwarta,
yana tafiya a gefen wajen gidanta
- 9 da magariba, yayinda rana tana fāḍuwa,
yayinda duhun dare yana farawa.
- 10 Sai ga mace ta fito don ta sadu da shi,
saye da riga kamar karuwa shirye kuma don ta
yaudare shi.
- 11 (Ba ta jin tsoro, ko kuma kunya,
kafafunta ba sa zama a gida;
- 12 wani lokaci a titi, wani lokaci a dandali,
tana yawo a kowace kusurwa.)
- 13 Sai ta kama shi ta rungume shi
da duban soyayya a fuskarta ta ce,
- 14 “Ina da hadaya ta salama a gida;
yau zan cika alkawarina.
- 15 Saboda haka na fito don in sadu da kai;
na neme ka na kuma same ka!
- 16 Na lulluƙe gadona
da lili masu launi dabam-dabam daga Masar.
- 17 Na yayyafa turare a gadona
da mur, aloyes da kuma kirfa.
- 18 Zo, mu sha zurfin kauna har safe;
bari mu ji wa ranmu daɗi da kauna!
- 19 Mijina ba ya gida;
ya yi tafiya mai nisa.
- 20 Ya ɗauki jakarsa cike da kuɗi
ba zai kuwa dawo gida ba sai tsakiyar wata.”
- 21 Da kalmomin rarrashi ta sa ya kauce;
ta ɗauki hankalinsa da sulbin maganarta.

22 Nan take, ya bi ta
 kamar saniyar da za a kai mayanka,
 kamar wawa zuwa wurin da za a ba shi horo
 23 sai da kibiya ta soki hantarsa,
 kamar tsuntsun da ya ruga cikin tarko,
 ba tare da sani zai zama sanadin ransa ba.

24 Yanzu fa, 'ya'yana, ku saurare ni;
 ku kasa kunne ga abin da nake faɗa.
 25 Kada ku bar zuciyarku ta juya zuwa hanyoyinta
 ko ku kauce zuwa hanyoyinta.
 26 Ta zama sanadin fāɗuwar yawanci;
 kisan da ta yi ba ta kidayuwa.
 27 Gidanta babbar hanya ce zuwa kabari
 mai yin jagora zuwa ɗakunan lahira.

8

Kiran hikima

1 Hikima ba ta yin kira ne?
 Fahimi ba ya tā da muryarsa ne?
 2 A ƙwanƙoli a kan hanya,
 inda hanyoyi suka haɗu, ta ɗauki matsayinta;
 3 kusa da ƙofofin shiga cikin birni,
 a mashigai, ta tā da murya,
 4 “Gare ku, ya mutane, nake kira;
 na tā da muryata ga dukan 'yan adam.
 5 Ku da kuke marasa azanci, ku yi hankali;
 ku da kuke wawaye, ku nemi fahimi.
 6 Ku saurara, gama ina da abubuwa masu darajan da zan
 faɗa;
 na buɗe leɓunana don in faɗa abin da yake daidai.
 7 Bakina yana magana abin da yake gaskiya,
 gama leɓunana sun ƙi mugunta.

- 8 Dukan kalmomin bakina suna da adalci;
babu waninsu da ya karkace ko kuwa karya ne.
- 9 Ga mai tunani dukansu daidai ne;
ba su da laifi ga waƙanda suke da sani.
- 10 Ku zaɓi umarnina a maimakon azurfa,
sani a maimakon zinariya zalla,
- 11 gama hikima ta fi lu'ulu'ai daraja,
kuma ba abin da kake sha'awa da za a kwatanta da ita.
- 12 “Ni, hikima, ina zama tare da hankali;
ina da sani da iya rarrabewa.
- 13 Jin tsoron UBANGIJI shi ne kin mugunta;
ina kin girman kai da fariya,
halin mugunta da kuma muguwar magana.
- 14 Shawara da yin tunani mai kyau nawa ne;
ina da fahimi da kuma iko.
- 15 Ta wurina sarakuna suke mulki
masu mulki kuma suke yin dokokin da suke da adalci;
- 16 ta wurina sarakuna suke mulki,
da kuma dukan manyan mutanen da suke mulkin duniya.
- 17 Ina kaunar waƙanda suke kaunata,
kuma waƙanda suke nemana sukan same ni.
- 18 Tare da ni akwai wadata da girmamawa,
dukiya da wadata masu dawwama.
- 19 'Ya'yan itacena sun fi zinariya zalla;
amfanin gonar da nake bayar ya fi azurfa mafi kyau.
- 20 Ina tafiya a hanyar adalci,
a kan hanyoyin gaskiya,
- 21 ina ba da wadata ga waƙanda suke kaunata
ina sa wuraren ajiyarsu su cika.
- 22 “UBANGIJI ya kawo ni a matsayi na farko na ayyukansa,

- kafin ayyukansa na tuntuni;
23 an naɗa ni tun fil azal,
daga farko, kafin duniya ta kasance.
- 24 Sa'ad da babu tekuna, aka haife ni,
sa'ad da babu maɓulɓulai masu ruwa;
25 kafin a kafa duwatsu a wurarensu,
kafin tuddai ma, an haife ni,
26 kafin ya yi duniya ko gonaki
ko wata furar duniya.
- 27 Ina nan sa'ad da ya kafa sammai a wurarensu,
sa'ad da ya shata sararin sama a kan fuskar zurfafa,
28 sa'ad da ya kafa gizagizai a bisa
ya kuma kafa maɓulɓulan zurfafa daram,
29 sa'ad da ya ba wa teku iyakarsa
domin kada ruwaye su zarce umarninsa,
da kuma sa'ad da ya shata tussan duniya.
- 30 A lokacin ni ne mai tsara abubuwa a gefensa.
Na cika da murna kowace rana,
kullum ina farin ciki a gabansa,
31 ina farin ciki da dukan duniyarsa
ina murna da 'yan adam.
- 32 “Yanzu fa, 'ya'yana, ku saurare ni;
masu albarka ne waɗanda suke kiyaye hanyoyina.
33 Ku saurari umarnina ku kuma zama masu hikima;
kada ku kyale ta.
- 34 Mai albarka ne wanda ya saurare ni;
yana tsaro kullum a kofofina,
yana jira a kofofina shigata.
- 35 Gama duk wanda ya same ni ya sami rai
zai kuma sami tagomashi daga UBANGIJI.
- 36 Amma duk wanda ya kasa samuna ya cuci kansa;
dukan waɗanda suke kina suna kaunar mutuwa ke
nan.”

9

Gayyatar hikima da gayyatar wawanci

- ¹ Hikima ta gina gidanta;
ta yi ginshikansa bakwai.
- ² Ta shirya abincinta gauraye da ruwan inabinta;
ta kuma shirya teburinta.
- ³ Ta aiki bayinta mata, tana kuma kira
daga wurare masu tsayi na birnin.
- ⁴ “Bari dukan waƙanda suke marasa azanci su zo nan
ciki!”
Tana faɗa wa marasa hankali.
- ⁵ “Ku zo, ku ci abincina
da ruwan inabin da na gauraye.
- ⁶ Ku bar hanyoyinku marasa hankali za ku kuwa rayu;
yi tafiya a hanyar fahimi.
- ⁷ “Duk wanda ya yi wa mai ba’a gyara yana gayyatar zagi
duk wanda ya tsawata wa mugu yakan gamu da cin
mutunci.
- ⁸ Kada ka tsawata wa masu ba’a gama za su ki ka;
ka tsawata wa mai hikima zai kuwa kaunace ka.
- ⁹ Ka koya wa mai hikima zai kuwa fara hikima;
ka koya wa mai adalci zai kuwa fara koyonsa.
- ¹⁰ “Tsonon UBANGIJI shi ne mafarin hikima,
sanin Mai Tsarki kuwa fahimi ne.
- ¹¹ Gama ta wurina kwanakinka za su yi yawa,
za a kuwa fara wa ranka shekaru.
- ¹² In kana da hikima, hikimarka za ta ba ka lada;
in kai mai ba’a ne, kai kaƙai za ka sha wahala.”
- ¹³ Wawancin mace a bayyane yake;
ba ta da fa’a kuma ba ta da sani.
- ¹⁴ Takan zauna a kofar gidanta,
a wurin zama a wurin mafi tsayi na birni,

- 15 tana kira ga masu wucewa,
waƙanda suke tafiya kai tsaye a hanyarsu.
- 16 “Bari dukan waƙanda suke marasa azanci su zo cikin nan!”
- Tana ce wa marasa hankali.
- 17 “Ruwan da aka sata ya fi daƙi;
abincin da aka ci a ɓoye ya fi daƙi!”
- 18 Amma ba su san cewa matattu suna a can ba,
cewa baƙinta suna a can cikin zurfin kabari ba.

Karin maganar Solomon

10

- ¹ Karin maganar Solomon.
Da mai hikima yakan kawo wa mahaifinsa farin ciki,
amma wawan ɗa kan sa wa mahaifiyarsa baƙin ciki.
- ² Dukiyar da aka samu a hanyar da ba ta dace ba, ba ta da albarka,
amma adalci kan ceci mutum daga mutuwa.
- ³ UBANGIJI ba ya barin mai adalci da yunwa
amma yakan lalace burin mugu.
- ⁴ Ragwanci kan sa mutum ya zama matalauci,
amma aiki tukuru kan ba da dukiya.
- ⁵ Shi da ya tattara hatsi da rani ɗa ne mai hikima,
amma shi da yakan yi barci a lokacin girbi ɗa ne wanda ya zama abin kunya.
- ⁶ Albarka kan zauna a kan mai adalci kamar rawani,
amma rikici kan sha bakin mugu.
- ⁷ Tunawa da mai adalci albarka ne

amma sunan mugu zai ruɓe.

- ⁸ Mai hikima a zuciya yakan yarda da umarni
amma surutun wawa kan kai ga lalaci.
- ⁹ Mai mutunci yana tafiya lafiya,
amma shi da yake tafiya a karkatattun hanyoyi za a
kama shi.
- ¹⁰ Shi da ya kyifta ido da mugunta kan jawo bakin ciki
surutun wawa kuma kan zo da lalaci.
- ¹¹ Bakin adali maɓulɓulan rai ne,
amma kalmar mugun takan ɓoye makircinsa.
- ¹² Kiyayya kan haddasa wahala,
amma kauna kan rufe dukan laifofi.
- ¹³ Ana samun hikima a leɓunan masu fahimi,
amma bulala domin bayan marasa azanci ne.
- ¹⁴ Mai hikima kan yi ajiyar sani,
amma bakin wawa kan gayyaci lalaci.
- ¹⁵ Dukiyar masu arziki yakan zama mafakar birninsu,
amma talauci shi ne lalacin matalauci.
- ¹⁶ Hakkin adalai kan kawo musu rai,
amma albashin mugaye kan kawo musu hukunci.
- ¹⁷ Duk wanda ya mai da hankali ga horo kan nuna hanyar
rai,
amma duk wanda ya kyale gyara kan sa waɗansu su
kauce.

- 18 Duk wanda ya boye kiyayyarsa yana da karya a leƙunansa,
duk kuma wanda yake baza karairayi wawa ne.
- 19 Sa'ad da magana ta yi yawa, ba a rasa zunubi a ciki,
amma shi da ya kame harshensa mai hikima ne.
- 20 Harshen adali azurfa ce zalla,
amma zuciyar mugu ba ta da wani amfani.
- 21 Leƙunan adalai kan amfane yawanci,
amma wawa kan mutu saboda rashin azanci.
- 22 Albarkar UBANGIJI kan kawo wadata,
ba ya kuma kara wahala a kai.
- 23 Wawa yakan ji daƙi halin mugunta,
amma mutum mai fahimi kan ji daƙin hikima.
- 24 Abin da mugu ke tsoro shi ne zai same shi;
abin da adali ke bukata yakan sami biyan bukata.
- 25 Sa'ad da hadiri ya taso, yakan watsar da mugaye,
amma adalai za su tsaya daram har abada.
- 26 Kamar yadda ruwan tsami yake ga haƙora hayaki kuma
ga idanu,
haka malalaci yake ga wanda ya aike shi.
- 27 Tsoron UBANGIJI kan kara tsawon rai,
amma akan gajartar da shekarun mugaye.
- 28 Abin da adali yake sa rai yakan kai ga farin ciki,
amma sa zuciyar mugu ba ya haifar da kome.

- ²⁹ Hanyar UBANGIJI mafaka ce ga adalai
amma lalaci ne ga waɗanda suke aikata mugunta.
- ³⁰ Ba za a taɓa tumbuke masu adalci ba,
amma mugaye ba za su ci gaba da kasance a kasar ba.
- ³¹ Bakin adalai kan fitar da hikima,
amma za a dakatar da mugun harshe.
- ³² Leɓunan adalai sun san abin da ya dace,
amma bakunan mugaye sun san abin da yake mugu
ne kawai.

11

- ¹ UBANGIJI yana kyamar ma'aunan zamba,
amma ma'aunin da suke daidai ne abin farin cikinsa.
- ² Sa'ad da girman kai ya zo, sai shan kunya ta zo,
amma hikima kan zo tare da kasantar da kai.
- ³ Mutuncin masu aikata gaskiya takan bi da su,
amma marasa aminci sukan hallaka ta wurin cin
amanar da suke yi.
- ⁴ Dukiya ba ta da amfani a ranar fushi,
amma adalci kan yi ceto daga mutuwa.
- ⁵ Adalcin marasa laifi kan miƙe hanyarsu,
amma akan kasantar da mugaye ta wurin mugun-
tarsu.
- ⁶ Adalcin masu aikata gaskiya kan cece su,
amma rashin aminci tarko ne ga mugayen
sha'awace-sha'awace.

- ⁷ Sa'ad da mugu ya mutu, sa zuciyarsa kan hallaka;
dukan abin da ya sa zuciya daga ikonsa ba ya amfana
kome.
- ⁸ Akan kuɓutar da mai adalci daga wahala,
sai ta dawo wa mugu a maimako.
- ⁹ Da bakinsa marar sanin Allah kan hallaka maƙwabcinsa,
amma ta wurin sani mai adalci kan kuɓuta.
- ¹⁰ Sa'ad da adali ya yi nasara, birnin kan yi farin ciki;
sa'ad da mugu ya hallaka, akwai sowa ta farin ciki.
- ¹¹ Ta wurin albarkar mai aikata gaskiya birni kan kasaita,
amma ta wurin bakin mugu akan hallaka birnin.
- ¹² Mutum da ba shi da azanci kan ki maƙwabci,
amma mutum mai fahimi kan kame harshensa.
- ¹³ Gulma yakan lalace yarda,
amma mutum mai aminci kan kiyaye asiri.
- ¹⁴ Saboda rashin jagora al'umma takan fāɗi,
amma masu ba da shawara da yawa kan tabbatar da
nasara.
- ¹⁵ Duk wanda ya ɗauki lamunin wani tabbatacce zai sha
wahala,
amma duk wanda ya ƙi ya sa hannu a ɗaukar lamuni
ba ruwansa.
- ¹⁶ Mace mai hankali na samu bangirma,
amma azzalumi za su sami dukiya.

- 17 Mutumin kirki kan ribance kansa,
amma mugu kan kawo wa kansa wahala.
- 18 Mugun mutum kan sami albashin karya
amma shi da ya shuka adalci zai girbe lada tabbat-
acce.
- 19 Mutum mai adalci da gaske yakan sami rai,
amma shi da ya dukufa ga aikata mugunta kan tarar
da mutuwarsa.
- 20 UBANGIJI yana kyamar mutane masu muguwar zuciya
amma yana jin daƙin waƙanda hanyoyinsu ba su da
laifi.
- 21 Ka tabbata da wannan. Mugaye ba za su tafi babu
hukunci ba,
amma waƙanda suke masu adalci za su tafi babu
hukunci.
- 22 Kamar zinariya a hancin alade
haka kyan mace wadda ba ta da hankali.
- 23 Sha'awar adalai kan kare kawai a aikata alheri,
amma sa zuciyar mugaye kan karasa kawai a fushi.
- 24 Wani mutum kan bayar hannu sake, duk da haka yakan
sami fiye;
wani yakan riƙe abin da ba nasa ba, amma sai ya
karasa cikin talauci.
- 25 Mutum mai kyauta zai azurta;
shi da yakan taimake waƙansu, za a taimake shi.
- 26 Mutane kan la'anci mai boye hatsi yana jira ya yi tsada,

amma albarka kan zauna a kan wanda yake niyya ya sayar.

²⁷ Duk mai nema alheri kan sami alheri,
amma mugu kan zo wa wanda yake nemansa.

²⁸ Duk wanda ya dogara ga arzikinsa zai fāḍi,
amma adali zai yi nasara kamar koren ganye.

²⁹ Duk wanda ya kawo wahala wa iyalinsa zai gāji iska
kawai,
kuma wawa zai zama bawan masu hikima.

³⁰ 'Ya'yan itacen adali itacen rai ne,
kuma duk mai samun rayuka mai hikima ne.

³¹ In masu adalci sun sami abin da ya dace da su a duniya,
yaya zai zama ga marasa sanin Allah da kuma masu
zunubi!

12

¹ Duk mai kaunar horo yana kaunar sani,
amma duk mai kin gyara wawa ne.

² Mutumin kirki kan sami tagomashi daga UBANGIJI,
amma UBANGIJI yakan hukunta mai son yin wayo.

³ Ba yadda mutum zai kahu ta wurin aikata mugunta,
amma ba za a tumbuke adali ba.

⁴ Mace mai halin kirki rawanin mijinta ne,
amma mace marar kunya tana kama da ciwo a ka-
susuwansa.

- ⁵ Shirye-shiryen masu adalci daidai ne,
amma shawarar mugaye ruɗu ne.
- ⁶ Kalmomin mugu sukan kwanta suna jira su yi kisankai,
amma jawabin masu aikata gaskiya kan kuɓutar da
su.
- ⁷ Akan tumbuke mugaye ba a fara ganinsu,
amma gidan masu adalci kan tsaya daram.
- ⁸ Akan yabi mutum bisa ga hikimarsa,
amma mutane marasa azanci akan rena su.
- ⁹ Gara ka zama kai ba kome ba ne amma kana da bawa
da ka mai da kanka kai wani ne alhali kuwa ba ka da
abinci.
- ¹⁰ Mai adalci kan kula da bukatun dabbobinsa,
amma halaye mafi kyau na mugaye su ne keta.
- ¹¹ Duk wanda ya nome gonarsa zai sami abinci a yalwace,
amma shi da yake naushin iska marar azanci ne.
- ¹² Mugaye suna sha'awar ganimar mugayen mutane,
amma saiwar masu adalci kan haɓaka.
- ¹³ Mugun mutum kan fāɗa a tarkon maganarsa ta zunubi,
amma adali kan kuɓuta daga wahala.
- ¹⁴ Daga abubuwan da suke fitowa daga leɓunansa mutum
kan cika da abubuwa masu kyau
tabbatacce yadda aikin hannuwansa suke ba shi lada.
- ¹⁵ Hanyar wawa daidai take a gare shi,

amma mai hikima kan saurari shawara.

- 16 Wawa kan nuna fushinsa nan take,
amma mai la'akari kan kyale zargi.
- 17 Mashaidin gaskiya kan ba da shaidar gaskiya,
amma mashaidin karya yana baza karairayi ne.
- 18 Maganganun rashin tunani sukan soki mutum kamar
takobi,
amma harshen mai hikima kan kawo warkarwa.
- 19 Leɓunan gaskiya kan dawwama har abada,
amma harshen karya yakan dawwama na ɗan lokaci
ne kawai.
- 20 Akwai ruɗu a zukan waɗanda suke kulla mugunta,
amma waɗanda suke aikata alheri za su yi farin ciki.
- 21 Ba wani lahanin da zai sami masu adalci,
amma mugaye suna da nasu cike da wahala.
- 22 UBANGIJI yana kyamar leɓunan masu karya,
amma yana jin daɗin mutanen da suke masu gaskiya.
- 23 Mai la'akari kan kiyaye saninsa wa kansa,
amma zuciyar wawa kan yi ta tallar wawanci.
- 24 Hannuwan masu aiki tukuru za su yi mulki,
amma ragwanci kan karasa a aikin bauta.
- 25 Zuciya mai damuwa takan nakasar da mutum,
amma maganar alheri kan faranta masa rai.

- ²⁶ Adali yakan yi hankali a abokantaka,
amma hanyar mugaye kan kai su ga kaucewa.
- ²⁷ Rago ba ya gashin abin da ya kama daga farauta,
amma mai aiki tukuru yakan dauki mallakarsa da
muhimmanci.
- ²⁸ A hanyar adalci akwai rai;
a wannan hanya akwai rashin mutuwa.

13

- ¹ Da mai hikima yakan mai da hankali ga umarnin ma-
haifinsa,
amma mai ba'a ba ya sauraran kwaɓi.
- ² Daga abin da ya fito leɓunan mutum ne mutum kan ji
daɗin abubuwa masu kyau,
amma marar aminci yakan kosa ya t̄a-da-na-zaune-
tsaye.
- ³ Duk mai lura da leɓunansa yakan lura da ransa,
amma duk mai magana da haushi zai kai ga lalaci.
- ⁴ Rago ya kosa ya sami wani abu ainun amma ba ya samun
kome,
amma sha'awar mai aiki tukuru yakan koshi sosai.
- ⁵ Adali yana kin abin da yake karya,
amma mugu kan jawo kunya da kaskanci.
- ⁶ Adalci yakan lura da mutum mai mutunci,
amma mugunta takan sha kan mai zunubi.

- ⁷ Wani mutum yakan ɗauki kansa mai arziki ne, alhali ba shi da kome,
wani ya ɗauki kansa shi matalauci ne, alhali shi mawadaci ne ƙwarai.
- ⁸ Arzikin mutum zai iya kuɓutar da ransa,
amma matalauci ba ya jin barazana.
- ⁹ Hasken masu adalci kan haskaka ƙwarai,
amma fitilar mugaye mutuwa take.
- ¹⁰ Girmankai kan jawo faɗa ne kawai,
amma hikima tana samuwa a waɗanda suke jin shawara.
- ¹¹ Kuɗin da aka same su a rashin gaskiya yakan ɓace da sauri,
amma duk wanda ya tara kuɗi kaɗan-kaɗan za su yi ta ƙaruwa.
- ¹² Sa zuciyar da aka ɗaga zuwa gaba kan sa zuciya tã yi ciwo,
amma marmarin da aka ƙosar yana kamar itacen rai.
- ¹³ Duk wanda ya rena umarni zai ɗanɗana ƙodarsa,
amma duk wanda ya yi biyayya da umarni zai sami lada.
- ¹⁴ Koyarwar mai hikima maɓulɓulan rai ne,
mai juyar da mutum daga tarkon mutuwa.
- ¹⁵ Fahimta mai kyau kan sami tagomashi,
amma hanyar marar aminci tana da wuya.
- ¹⁶ Kowane mai azanci yakan nuna sani,

amma wawa yakan yi tallen wawancinsa.

- ¹⁷ Mugun ɗan saƙo kan shiga wahala,
amma jakadan da mai aminci yakan kawo warkarwa.
- ¹⁸ Duk wanda ya ƙyale horo yakan kai ga talauci da kuma kunya,
amma duk wanda ya karɓi gyara yakan sami girma.
- ¹⁹ Marmarin da aka cika yana da daɗi ga rai,
amma wawa yana ƙyamar juyewa daga mugunta.
- ²⁰ Shi da yake tafiya tare da masu hikima yakan ƙaru da hikima,
amma abokin wawaye zai yi fama da lahani.
- ²¹ Rashin sa'a kan fafare mai zunubi,
amma wadata ce ladar adali.
- ²² Mutumin kirki kan bar gādo wa 'ya'ya 'ya'yansa,
amma arzikin mai zunubi ajiye ne da aka yi wa mai adalci.
- ²³ Gonar matalauci za tã iya ba da abinci a yalwace,
amma rashin adalci kan share shi tas.
- ²⁴ Duk wanda ba ya horon ɗansa ba ƙaunarsa yake yi ba,
amma duk mai ƙaunarsa yakan kula ya hore shi.
- ²⁵ Masu adalci sukan ci isashen abinci,
amma cikin mugaye na fama da yunwa.

14

- ¹ Mace mai hikima kan gina gidanta,
amma da hannunta wawiya takan rushe shi fasa.
- ² Wanda tafiyarsa ta aikata gaskiya ce kan ji tsoron
UBANGIJI,
amma wanda hanyoyinsa ba a kan gaskiya ba ne
yakan rena shi.
- ³ Maganar wawa kan kawo sanda a bayansa,
amma leɓunan masu hikima kan tsare su.
- ⁴ Inda ba shanu, wurin sa wa dabbobi abinci zai kasance
ba kome,
amma daga ƙarfin saniya ce yalwar girbi kan fito.
- ⁵ Mashaidi na gaskiya ba ya ruɗu,
amma mashaidin ƙarya kan baza ƙarairayi.
- ⁶ Mai ba'a kan nemi hikima amma ba ya samun kome,
amma sani kan zo a sawwake ga mai basira.
- ⁷ Ka guji wawa,
gama ba za ka sami sani a leɓunansa ba.
- ⁸ Hikima masu la'akari shi ne su yi tunani a kan hany-
oyinsu,
amma wautar wawaye ruɗu ne.
- ⁹ Wawaye kan yi ba'a a gyaran zunubi,
amma fatan alheri yana samuwa a cikin masu aikata
gaskiya.
- ¹⁰ Kowace zuciya ta san ɓacin ranta,

kuma babu wani dabam da zai yi rabon jin daƙinsa.

- 11 Za a rushe gidan mugu,
amma tentin mai aikata gaskiya zai haɓaka.
- 12 Akwai hanyar da ta yi kamar tana daidai ga mutum,
amma a ƙarshe takan kai ga mutuwa.
- 13 Ko cikin dariya zuciya takan yi ciwo,
kuma farin ciki kan iya ƙarasa a bakin ciki.
- 14 Marasa bangaskiya za su sami sakamako cikakke saboda
hanyoyinsu,
kuma mutumin kirki zai sami lada saboda nasa.
- 15 Marar azanci kan gaskata kome,
amma mai la'akari kan yi tunani game da matakinsa.
- 16 Mai hikima kan ji tsoron UBANGIJI ya kuma guji mu-
gunta,
amma wawa yana da girman kai yakan yi kome da
garaje.
- 17 Mutum mai saurin fushi yakan yi ayyukan wauta,
akan kuma ƙi mai son nuna wayo.
- 18 Marar azanci kan gāji wauta,
amma mai la'akari kan sami rawanin sani.
- 19 Masu mugunta za su rusuna a gaban masu kirki,
mugaye kuma za su yi haka a ƙofofin adalai.
- 20 Maƙwabta sukan gudu daga matalauta,
amma masu arziki suna da abokai da yawa.

- 21 Duk wanda ya rena maƙwabci ya yi zunubi,
amma mai albarka ne wanda yake alheri ga
mabukata.
- 22 Ba waƙanda suke kulla mugunta sukan kauce ba?
Amma waƙanda suke kulla abin da yake mai kyau
sukan sami fauna da aminci.
- 23 Duk aiki tuƙuru yakan kawo riba,
amma zama kana surutu kan kai ga talauci kawai.
- 24 Dukiyar masu hikima ita ce rawaninsu,
amma wautar wawaye kan haifar da wauta ne kawai.
- 25 Mashaidin gaskiya kan ceci rayuka,
amma mashaidin karya mai ruƙu ne.
- 26 Duk mai tsoron UBANGIJI yana da zaunannen mafaka,
kuma ga 'ya'yansa zai zama mafaka.
- 27 Tsoron UBANGIJI shi ne maɓulɓular rai
yakan juye mutum daga tarkon mutuwa.
- 28 Yawan mutane shi ne ɗaukakar sarki,
amma in ba tare da mabiya ba sarki ba kome ba ne.
- 29 Mutum mai hafuri yana da fahimi mai yawa,
amma mai saurin fushi yakan nuna wautarsa a fili.
- 30 Zuciya mai salama kan ba jiki rai,
amma kishi kan sa kasusuwa su yi ciwo.
- 31 Duk wanda ya zalunci matalauci ya zagi Mahaliccinsu
ke nan,

amma duk wanda ya yi alheri ga mabukata yana girmama Allah ne.

³² Sa'ad bala'i ya auku, mugaye kan fāḍi,
amma ko a mutuwa masu adalci suna da mafaka.

³³ Hikima tana a zuciyar mai azanci,
kuma ko a cikin wawaye takan sa a santa.

³⁴ Adalci yakan ḍaukaka al'umma,
amma zunubi kan kawo kunya ga kowane mutane.

³⁵ Sarki yakan yi murna a kan bawa mai hikima,
amma bawa marar kunya kan jawo fushinsa.

15

¹ Amsa da tattausar harshe kan kwantar da fushi,
amma magana da kakkausan harshe kan kuta fushi.

² Harshen mai hikima kan yi zance mai kyau a kan sani,
amma bakin wawa kan fitar da wauta.

³ Idanun UBANGIJI suna a ko'ina,
suna lura da masu aikata mugunta da masu aikata alheri.

⁴ Harshen da ya kawo warkarwa shi ne itacen rai,
amma harshe mai farya kan ragargaza zuciya.

⁵ Wawa yakan fi kulawa da horon da mahaifinsa yake
masa,
amma duk wanda ya yarda da gyara kan nuna azanci.

⁶ Gidan adali yana da dukiya mai yawa,

amma albashin mugaye kan kawo musu wahala.

⁷ Leƙunan masu hikima sukan baza sani;
ba haka zukatan wawaye suke ba.

⁸ UBANGIJI yana kyamar hadayar mugaye,
amma addu'ar masu aikata gaskiya kan sa ya ji daƙi.

⁹ UBANGIJI yana kin hanyar mugaye
amma yana kaunar waƙanda suke neman adalci.

¹⁰ Horo mai tsanani yana jiran duk wanda ya bar hanya;
wanda ya ki gyara zai mutu.

¹¹ Mutuwa da Hallaka suna nan a fili a gaban UBANGIJI,
balle fa zukatan mutane!

¹² Mai yin ba'a yakan ki gyara;
ba zai nemi shawara mai hikima ba.

¹³ Zuciya mai farin ciki kan sa fuska ta yi haske,
amma ciwon zuciya kan ragargaza rai.

¹⁴ Zuciya mai la'akari kan nemi sani,
amma bakin wawa wauta ce ke ciyar da shi.

¹⁵ Dukan kwanakin mutumin da ake danniya fama yake yi,
amma zuciya mai farin ciki yana yin biki kullum.

¹⁶ Gara a kasance da kaƙan da tsoron UBANGIJI
da a kasance da arziki mai yawa game da wahala.

¹⁷ Gara a ci abincin kayan ganye inda akwai kauna
da a ci kiwotaccen saniya inda kiyayya take.

- 18 Mutum mai zafin rai kan kawo faɗa,
amma mutum mai hakuri kan kwantar da faɗa.
- 19 An tare hanyar rago da kayayyuwa,
amma hanyar mai aikata gaskiya buɗaɗɗiyar hanya
ce.
- 20 Da mai hikima kan kawo farin ciki wa mahaifinsa,
amma wawa yakan rena mahaifiyarsa.
- 21 Wauta kan sa mutum marar azanci ya yi farin ciki,
amma mai basira kan kiyaye abin da yake yi daidai.
- 22 Shirye-shirye sukan lalace saboda rashin neman
shawara,
amma tare da mashawarta masu yawa za su yi nasara.
- 23 Mutum yakan yi farin ciki a ba da amsar da take daidai,
kuma ina misali a yi magana a lokacin da ya dace!
- 24 Hanyar rai na yin jagora ya haura wa masu hikima
don ta kiyaye shi daga gangarawa zuwa kabari.
- 25 UBANGIJI yakan rushe gidan mai girman kai
amma yakan kiyaye iyakokin gwauruwa daidai.
- 26 UBANGIJI yana kyamar tunanin mugaye,
amma waɗanda suke da tunani masu tsabta yakan ji
daɗinsu.
- 27 Mutum mai haɗama kan kawo wahala ga iyalinsa,
amma wanda yake kin cin hanci zai rayu.
- 28 Zuciyar mai adalci takan auna amsoshinta,

amma bakin mugu yakan fitar da mugunta.

²⁹ UBANGIJI yana nesa da mugaye
amma yakan ji addu'ar adalai.

³⁰ Fuska mai fara'a takan kawo farin ciki ga zuciya,
kuma labari mai da'fi na kawo lafiya ga kasusuwa.

³¹ Duk wanda ya mai da hankali sa'ad da ake tsawata masa
ba zai kasance dabam a cikin masu hikima ba.

³² Duk waƙanda suka ki horon sun rena kansu ke nan,
amma duk waƙanda sun yarda da gyara sukan kara
basira.

³³ Tsoron UBANGIJI yakan koya wa mutum hikima,
kuma sauƙinkai kan zo kafin girmamawa.

16

¹ Ga mutum ne shirye-shiryen zuciya suke,
amma daga UBANGIJI ne amshin harshe kan zo.

² Dukan hanyoyin mutum sukan yi kamar marar laifi ne
gare shi,
amma UBANGIJI yakan auna manufofi.

³ Ka miƙa wa UBANGIJI dukan abin da kake yi,
shirye-shiryenka kuwa za su yi nasara.

⁴ UBANGIJI yana yin kome domin amfaninsa,
har ma da mugaye domin ranar masifa.

⁵ UBANGIJI yana kyamar dukan zuciya mai girman kai.

Ka tabbata da wannan. Ba za su kuɓuta daga hukunci ba.

- ⁶ Ta wurin kauna da aminci akan yi kafarar zunubi;
ta wurin tsoron UBANGIJI mutum kan guji mugunta.
- ⁷ Sa'ad da hanyoyin mutum sun gamshi UBANGIJI,
yakan sa abokan gāban mutumin ma su zauna lafiya
da shi.
- ⁸ Gara ka sami kaɗan ta hanyar adalci
da sami riba mai yawa ta hanyar rashin gaskiya.
- ⁹ 'Yan Adam sukan yi shirye-shiryensu a zukatansu,
amma UBANGIJI ne yake da ikon cika matakansu.
- ¹⁰ Leɓunan sarki kan yi magana kamar ta wurin ikon
Allah,
kuma bai kamata bakinsa ya yi kuskure a yanke
shari'a ba.
- ¹¹ Ma'aunai da magwajin gaskiya daga UBANGIJI ne;
dukan ma'aunai da suke cikin jaka yinsa ne.
- ¹² Sarakuna suna kyamar abin da ba shi da kyau,
gama an kafa kujerar sarauta ta wurin adalci ne.
- ¹³ Sarakuna sukan ji daɗi leɓuna masu yin gaskiya;
sukan darjanta mutumin da yake faɗin gaskiya.
- ¹⁴ Fushin sarki ɗan sakon mutuwa ne,
amma mai hikima yakan faranta masa rai.
- ¹⁵ Sa'ad da fuskar sarki ta haska, yana nufin rai ke nan;

tagomashinsa yana kamar girgijen ruwa a bazara.

- 16 Ya ma fi kyau ka sami hikima fiye da zinariya,
ka zaɓi fahimi a maimakon azurfa!
- 17 Buɗaɗɗiyar hanyar masu aikata gaskiya kan guje wa
mugunta;
duk wanda yake lura da hanyarsa yakan lura da
ransa.
- 18 Girmankai yakan zo kafin hallaka,
girman kai yakan zo kafin fāɗuwa.
- 19 Gara ka zama ɗaya daga cikin matalauta masu
saukinkai,
da ka raba ganima da masu girman kai.
- 20 Duk wanda ya mai da hankali ga umarni yakan yi nasara,
kuma mai albarka ne wanda yake dogara ga
UBANGIJI.
- 21 Akan ce da masu hikima a zuciya hazikai,
kuma kalmomi masu daɗi kan inganta umarni.
- 22 Fahimi shi ne maɓulɓular rai ga waɗanda suke da shi,
amma wauta kan kawo hukunci ga wawaye.
- 23 Zuciyar mai hikima kan bi da bakinsa,
kuma leɓunansa kan inganta umarni.
- 24 Kalmomi masu daɗi suna kama da kakin zuma,
mai zaɓi ga rai da kuma warkarwa ga kasusuwa.
- 25 Akwai hanyar da ta yi kamar daidai ga mutum,

amma a farshe takan kai ga mutuwa.

- ²⁶ Marmarin cin abinci yakan yi wa dan kodago aiki;
yunwarsa kan sa ya ci gaba.
- ²⁷ Mutumin banza yakan kulla mugunta,
kuma jawabinsa yana kama da wuta mai kuna.
- ²⁸ Fitinannen mutum yakan zuga tashin hankali,
mai gulma kuma yakan raba abokai na kusa.
- ²⁹ Mutum mai tā-da-na-zaune-tsaye yakan rufi
maƙwabcinsa
ya kai shi a hanyar da ba ta da kyau.
- ³⁰ Duk wanda ya kyifce da idonsa yana kulla maƙarƙashiya
ce;
duk wanda ya murguƙa leƙunansa yana niyya aikata
mugunta ke nan.
- ³¹ Furfura rawani ne mai daraja;
akan same ta ta wurin yin rayuwa ta adalci.
- ³² Gara ka zama mai haƙuri da ka zama jarumi,
ya fi kyau ka iya mallakar kanka fiye da mallakar
birane.
- ³³ Akan jefa kuri'a a kan cinya,
amma kowace shawara mai kyau daga UBANGIJI ne.

da ka je cin abinci a gidan da ke cike da biki amma da
ɓacin rai.

² Bawa mai hikima zai yi mulki a kan da mai rashin kunya,
kuma zai raba gādo kamar ɗaya daga cikin
'yan'uwansa.

³ Ana gwajin azurfa da kuma zinariya da wuta,
amma UBANGIJI ne mai gwajin zuciya.

⁴ Mugun mutum kan mai da hankali ga mugayen leɓuna;
maƙaryaci yakan kasa kunne ga harshen ƙarairayi.

⁵ Duk wanda yake wa matalauta ba'a yana zagin Mahalic-
cinsu ne;
duk wanda ya yi murna akan masifar da ta sami wani
za a hukunta shi.

⁶ Jikoki rawanin tsofaffi ne,
kuma iyaye su ne abin taƙamar 'ya'yansu.

⁷ Leɓunan basira ba su dace da wawa ba,
ya ma fi muni a ce mai mulki yana da leɓunan ƙarya!

⁸ Cin hanci kamar sihiri yake ga wanda yake ba da shi;
ko'ina ya juye, yakan yi nasara.

⁹ Duk wanda ya rufe laifi yana inganta ƙauna ne,
amma duk wanda ya yi ta maimaita batu yakan raba
abokai na kusa.

¹⁰ Tsawata kan sa mutum ya koyi basira
fiye da abin da wawa zai koya ko da an dūke shi sau
ɗari.

- 11 Mugayen mutane sukan kuta tawaye da Allah;
za a aika manzo mutuwa a kansu.
- 12 Gara a haɗu da beyar da aka kwace wa 'ya'ya
fiye da a sadu da wawa cikin wautarsa.
- 13 In mutum ya sāka alheri da mugunta,
mugunta ba za tā taɓa barin gidansa ba.
- 14 Farawar faɗa tana kamar ɓarkewa madatsar ruwa ne,
saboda haka ka bar batun kafin faɗa ta ɓarke.
- 15 Baratar da mai laifi a kuma hukunta mai adalci,
UBANGIJI ya ki su biyu.
- 16 Mene ne amfanin kuɗi a hannun wawa,
da yake ba shi da sha'awar samun hikima?
- 17 Aboki yakan yi kauna a koyaushe,
ɗan'uwa kuma, ai, don ɗaukar nawayar juna ne aka
haife shi.
- 18 Mutumin da ba shi da azanci yakan ɗauki lamunin wani
ya kuma ɗauki nauyin biyan basusuwan maƙwabci.
- 19 Duk mai son faɗa yana son zunubi,
duk wanda ya gina kofar shiga mai tsawo yana
gayyatar hallaka.
- 20 Mutum mai muguwar zuciya ba ya cin gaba;
duk wanda yake da harshen ruɗu kan shiga wahala.
- 21 Kasance da wawa kamar ɗa yakan kawo baƙin ciki
babu farin ciki ga mahaifin wawa.

- 22 Zuciya mai farin ciki magani ne mai kyau,
amma bakin rai kan busar da kasusuwa.
- 23 Mugun mutum yakan karɓa cin hanci a asirce
don yã lalace yin adalci.
- 24 Mutum mai basira kan kafa idonsa a kan hikima,
amma idanun wawa suna a kan karshen duniya.
- 25 Da yake wawa yakan kawo bakin ciki ga mahaifinsa
da ɓacin rai ga wanda ya haife shi.
- 26 Ba shi da kyau a hukunta marar laifi,
ko a bulale shugaba saboda mutuncinsu.
- 27 Mutum mai sani yakan yi la'akari da amfani da
kalmomi,
mutum mai basira kuma natsattse ne.
- 28 Ko wawa in bai buɗe bakinsa ba, za a zaci shi mai hikima
ne,
da kuma mai basira inda ya kame bakinsa.

18

- 1 Mutumin da ba ya abokantaka yakan nema ya cika
burinsa ne kaɗai;
yakan ki yarda da kowace maganar da take daidai.
- 2 Wawa ba ya sha'awa ya sami fahimta
amma abin da yake so ya yi kaɗai, shi ne ya ba da
ra'ayinsa.
- 3 Sa'ad da mugunci ya zo, reni ma kan zo,
haka kuma sa'ad da kunya ta zo, shan kunya kan biyo.

- ⁴ Kalmomin bakin mutum suna da zurfi kamar ruwaye,
amma maɓulɓulan hikima rafi ne mai gudu.
- ⁵ Ba shi da kyau ka yi wa mugu alheri
ko ka hana wa marar laifi adalci.
- ⁶ Leɓunan wawa kan jawo masa faɗa,
bakinsa kuma kan gayyaci dūka.
- ⁷ Bakin wawa lalatar da kansa yake yi
leɓunansa kuma tarko ne ga ransa.
- ⁸ Kalmomin mai gulma kamar abinci mai daɗi suke;
sukan gangara zuwa can cikin gaɓoɓin mutum.
- ⁹ Wanda yake ragwanci a aikinsa
ɗan'uwa ne ga wanda yakan lalatar da abubuwa.
- ¹⁰ Sunan UBANGIJI hasumiya ce mai ƙarfi;
masu adalci kan gudu zuwa wurinta don su zauna
lafiya.
- ¹¹ Dukiyar masu arziki ita ce birninsu mai katanga;
suna gani cewa ba za a iya huda katangar ba.
- ¹² Kafin fāɗuwarsa zuciyar mutum takan yi girman kai,
amma saukinkai kan zo kafin girmamawa.
- ¹³ Duk wanda yakan ba da amsa kafin ya saurara,
wannan wauta ce da kuma abin kunya.
- ¹⁴ Sa rai da mutum ke yi kan taimake shi sa'ad da yake
ciwo,
amma in ya karai, to, tasa ta ƙare.

- 15 Zuciya mai la'akari kan nemi sani;
kunnuwan mai hikima kan bincika don yā koya.
- 16 Kyauta kan buɗe hanya wa mai bayarwa
yakan kuma kai shi a gaban babban mutum.
- 17 Wanda ya fara mai da jawabi yakan zama kamar shi ne
mai gaskiya,
sai wani ya fito ya yi masa tambaya tukuna.
- 18 Jefa kuri'a kan daidaita tsakanin masu faɗa
ta kuma ajiye masu faɗan a rabe.
- 19 Dan'uan da aka yi wa laifi ya fi birni mai katanga
wuyan shiryawa,
kuma faɗace-faɗace suna kama da kofofin karfe na
fada.
- 20 Daga abin da baki ya furta ne cikin mutum kan cika;
girbi daga leɓunansa kuma yakan koshi.
- 21 Harshe yana da ikon rai da mutuwa,
kuma waɗanda suke kaunarsa za su ci amfaninsa.
- 22 Duk wanda ya sami mace ya sami abu mai kyau
ya kuma sami tagomashi daga UBANGIJI.
- 23 Matalauci kan yi roko da taushi,
amma mawadaci kan amsa da kakkausar murya.
- 24 Mutum mai abokai masu yawa kan lalace,
amma akwai abokin da yakan manne kurkusa fiye da
ɗan'uwa.

19

- ¹ Gara matalauci wanda yake marar laifi
da wawa wanda leɓunansa masu karya ne.
- ² Ba shi da kyau ka kasance da niyya babu sani,
ko ka kasance mai garaje ka face hanya.
- ³ Wautar mutum kan lalatar da ransa,
duk da haka zuciyarsa kan ba wa UBANGIJI laifi.
- ⁴ Wadata kan kawo abokai da yawa,
amma abokin matalauci kan bar shi.
- ⁵ Mai ba da shaidar karya ba zai tafi babu hukunci ba,
kuma duk wanda ya baza karairayi ba zai kuɓuta ba.
- ⁶ Kowa na kofari ya sami farin jini wurin mai mulki,
kuma kowa na so a ce shi abokin mutumin nan mai
yawan kyauta ne.
- ⁷ 'Yan'uan matalauci sukan guje shi,
balle abokansa, su ma za su guje shi.
Ko da yake matalaucin yana binsu yana roko,
ba zai sam su ba.
- ⁸ Duk wanda ya sami hikima yana kaunar ransa;
duka wanda yake jin daɗi fahimi kan ci gaba.
- ⁹ Mai shaidar karya ba zai tafi babu hukunci ba,
kuma duk mai baza karairayi zai hallaka.
- ¹⁰ Bai dace da wawa ya yi rayuwa cikin jin daɗi ba,
haka ya fi muni bawa ya yi mulki a kan sarki!

- 11 Hikimar mutum kan ba shi hakuri;
ɗaukakarsa ce ya kyale laifi.
- 12 Fushin sarki yana kama da rurin zaki,
amma tagomashinsa yana kama da raba a kan
ciyawa.
- 13 Wawan yaro lalacin mahaifinsa ne,
mace mai yawan faɗa tana kama da ɗiɗɗigar ruwa.
- 14 Ana gādon dawakai da wadata daga iyaye ne,
amma mace mai basira daga UBANGIJI ne.
- 15 Ragwanci kan jawo zurfin barci,
mutum mai sanyin jiki kuma yana tare da yunwa.
- 16 Duk wanda ya bi umarnai kan tsare ransa,
amma duk wanda ya ƙi binsu zai mutu.
- 17 Duk wanda yake kirki ga matalauta yana ba wa UBANGIJI
bashi ne,
zai kuwa sami lada game da abin da ya yi.
- 18 Ka hori ɗanka, gama yin haka akwai sa zuciya;
kada ka goyi baya lalacewarsa.
- 19 Dole mai zafin rai yā biya tara;
in ka fissa shi sau ɗaya, to, sai ka sāke yin haka.
- 20 Ka kasa kunne ga shawara ka kuma yarda da umarni,
a ƙarshe kuwa za ka yi hikima.
- 21 Da yawa ne shirye-shiryen zuciyar mutum,
amma manufar UBANGIJI ce takan cika.

- 22 Abin da mutum yake sha'awa shi ne kauna marar
karewa;*
gara ka zama matalauci da ka zama makaryaci.
- 23 Tsoron UBANGIJI yakan kai ga rai.
Sa'an nan mutum ya sami biyan bukata, ba abin da
zai cuce shi.
- 24 Rago kan sa hannunsa a kwano
ba ya ma iya daga shi ya kai bakinsa!
- 25 Ka bulale mai ba'a, marasa azanci kuwa za su yi la'akari;
ka tsawata wa mai basira, zai kuwa kara sani.
- 26 Duk wanda ya yi wa mahaifinsa fashi ya kuma kori
mahaifiyarsa
da ne da kan kawo kunya da wulafanci.
- 27 In ka daina jin umarni, dana,
za ka kuwa kauce daga kalmomin sani.
- 28 Mai shaidar da yake malalaci yana wa shari'a ba'a ne,
bakin mugaye kuma na haɗiye mugunta.
- 29 An shirya tara saboda masu ba'a ne,
duka kuma saboda bayan wawaye.

20

- 1 Ruwan inabi mai yin ba'a ne, barasa kuma mai rikici ne;
duk wanda suka sa ya kauce marar hikima ne.

* 19:22 Ko kuwa Haɗamar mutum ita ce rashin kunyarsa

- ² Fushin sarki yana kama da rurin zaki;
duk wanda ya sa shi fushi zai rasa ransa.
- ³ Bangirma ne ga mutum ya guji faɗa,
amma kowane wawa yana saurin yin faɗa.
- ⁴ Rago ba ya noma a lokacin noma;
saboda haka a lokacin girbi ba ya bukata samun
kome.
- ⁵ Manufofin zuciyar mutum zurfafan ruwaye ne,
amma mutum mai basira yakan jawo su.
- ⁶ Kowane mutum gani yake shi mai kauna marar karewa
ne,
amma ina? Da kyar ka sami amintacce mutum guda.
- ⁷ Mai adalci kan yi rayuwa marar abin zargi;
masu albarka ne 'ya'yan da za su biyo bayansa.
- ⁸ Sa'ad da sarki ya zauna kan kujerarsa don yã yi shari'a,
yakan ga dukan mugunta da idanunsa.
- ⁹ Wa zai iya cewa, "Na kiyaye zuciyata da tsarki;
ni mai tsabta ne marar zunubi kuma"?
- ¹⁰ Ma'auni marar gaskiya da magwajin da ba daidai ba,
UBANGIJI ya ki su duka.
- ¹¹ Akan san kananan yara ta ayyukansu,
ana iya sani ko rayuwarsu amintattu ne, mai nagarta.
- ¹² Kunnuwan da suke ji da kuma idanun da suke gani,
UBANGIJI ne ya yi su duka.

- 13 Kada ka so barci in ba haka ba za ka talauce;
ka zauna a faɗaƙe za ka kuwa kasance da sauran
abinci.
- 14 “Kai, ya yi tsada, ya yi tsada!” In ji mai saya;
sa’ad da ya tafi yana taƙama a kan ya iya ciniki.
- 15 Zinariya akwai ta, lu’ulu’u kuma ga shi a yalwace,
amma leɓunan da suke magana da sani suna da
wuyan samu kamar duwatsu masu daraja.
- 16 A karɓi rigunan wanda ya ɗauki lamunin baƙo;
a riƙe shi jingina in ya yi shi don mace marar aminci.
- 17 Abincin da aka samu ta hanyar zamba yakan zama da
daɗi,
amma mutum zai ƙarasa da baki cike da yashi.
- 18 Ka yi shirye-shirye ta wurin neman shawara;
in kana yaƙi, ka sami bishewa.
- 19 Mai gulma yakan lalace yarda;
saboda haka ka guji mutum mai yawan surutu.
- 20 In mutum ya zargi mahaifinsa ko mahaifiyarsa,
fitilarsa za ta mutu a tsakiyar duhu.
- 21 Gaɗon da aka samu da sauri a farkon farawa
ba zai zama mai albarka a ƙarshe ba.
- 22 Kada ka ce, “Zan rama wannan abin da aka yi mini!”
Ka dogara ga UBANGIJI, zai kuwa fissahe ka.
- 23 UBANGIJI ya ƙi ma’aunin da ba daidai ba,

da kuma magwajin da ba su gamshe shi ba.

²⁴ UBANGIJI ne yake bi da matakan mutum,
Ta yaya wani zai fahimci hanyarsa?

²⁵ Tarko ne ga mutum ya keɓe wani abu da ba tunani
daga baya kuma ya yi la'akari da alkawarinsa.

²⁶ Sarki mai hikima yakan gane mugunta;
ya hukunta su ba tausayi.

²⁷ Fitilar UBANGIJI kan bincika zuciyar mutum
takan bincika lamirinsa.

²⁸ Kauna da aminci kan kiyaye sarki lafiya;
ta wurin kauna sarautarsa za ta zauna a kafe.

²⁹ Daukakar matasa maza ita ce karfinsu,
furfura ita ce darajar tsofaffi.

³⁰ Naushi da rauni kan share mugunta,
dūka kuma kan tsabtacce lamiri.

21

¹ A hannun UBANGIJI zuciyar sarki kamar ruwan rafi ne
wanda yake bi da shi duk inda ya so.

² Mutum zai yi tunani hanyoyinsa daidai suke,
amma UBANGIJI yakan auna zuciyar.

³ Yin abin da yake daidai da kuma nagari
UBANGIJI ya fi yarda da shi fiye da hadaya.

- ⁴ Girmankai da fariya,
su ne fitilar mugaye, wannan kuwa zunubi ne!
- ⁵ Shirye-shiryen mai aiki tukuru kan kai ga riba
in kuwa ka cika gaggawa zai kai ga talauci.
- ⁶ Dukiyar da aka samu ta wurin harshe mai yin karya
tarin tururi ne da kuma mugun tarko.
- ⁷ Rikicin mugaye zai yi gāba da su,
gama sun ki su yi abin da yake daidai.
- ⁸ Hanyar mai laifi karkatacciya ce,
amma halin marar laifi sukan aikata gaskiya.
- ⁹ Gara a zauna a kusurwar rufin ɗaki
da a zauna a gida ɗaya da mace mai fitina.
- ¹⁰ Mugun mutum yakan zaƙu ya aikata mugunta;
maƙwabcinsa ba ya samun jinkai daga gare shi.
- ¹¹ Sa'ad da aka hukunta mai ba'a marasa azanci suka yi
wayo;
sa'ad da aka yi wa mai hikima umarni yakan sami
sani.
- ¹² Mai Adalci kan lura da gidan mugu
kan kuma zama sanadin lalacin mugu.
- ¹³ In mutum ya toshe kunnuwansa ga kukan matalauci,
shi ma zai yi kukan neman taimako ba kuwa zai sami amsa
ba.
- ¹⁴ Kyautar da aka yi a asirce takan kwantar da fushi,

kuma cin hancin da aka rufe a cikin riga kan tā da fushi mai tsanani.

- 15 Sa'ad da aka yi adalci, yakan kawo farin ciki ga mai adalci amma fargaba ga masu aikata mugunta.
- 16 Mutumin da ya kauce daga hanyar fahimi kan zo ga hutu a ƙungiyar matattu.
- 17 Duk mai son jin daƙi zai zama matalauci; duk mai son ruwan inabi da mai ba zai taɓa zama mai arziki ba.
- 18 Mugu kan zama abin fansa don adali, marar aminci kuma don mai aikata gaskiya.
- 19 Gara a zauna a hamada da a zauna da mace mai fitina da kuma mugun hali.
- 20 A gidan mai hikima akwai wuraren ajiya na abinci da mai masu kyau, amma wawa kan cinye duk abin da yake da shi.
- 21 Duk wanda ya nemi adalci da ƙauna kan sami rai, wadata da girmamawa.
- 22 Mutum mai hikima kan fāɗa wa birnin jarumawa ya kuma rushe katangar da suka dogara a kai.
- 23 Duk wanda yake lura da bakinsa da kuma harshensa kan kiyaye kansa daga masifa.

- 24 Mai girmankai da kuma mai fariya, “Mai ba’a” ne sunansa;
yana yin abubuwa da girmankai ainun.
- 25 Marmarin rago zai zama mutuwarsa,
domin hannuwansa sun fi su yi aiki.
- 26 Dukan yini yana marmari ya sami kari,
amma mai adalci yakan bayar hannu sake.
- 27 Hadayar mugaye abin kyama ne,
balle ma in aka kawo da mugun nufi!
- 28 Mai ba da shaidar karya zai hallaka,
kuma duk wanda ya saurare shi zai hallaka har abada.*
- 29 Mugun mutum kan yi tsayin daka,
amma mai aikata gaskiya kan yi tunani a kan abin da yake yi.
- 30 Babu hikima, babu tunani, babu shirin
da zai yi nasara a kan UBANGIJI.
- 31 Akan shirya doki domin ranar yaƙi,
amma nasara tana ga UBANGIJI ne.

22

- 1 An fi son suna mai kyau fiye da wadata mai yawa;
tagomashi kuma ya fi azurfa ko zinariya.
- 2 Mawadaci da matalauci suna da abu guda.

* 21:28 Ko kuwa / amma kalmomin mai biyayya za su ci gaba da kasancewa

UBANGIJI ne Mahaliccinsu duka.

- ³ Mai basira kan ga damuwa tana zuwa yă nemi mafaka,
amma marar azanci kan yi ta tafiya yă kuma sha
wahala.
- ⁴ Saukinkai da tsoron UBANGIJI
sukan kawo wadata da girmamawa da kuma rai.
- ⁵ A hanyoyin mugu akwai kaya da tarko,
amma duk wanda ya kiyaye ransa kan kauce musu.
- ⁶ Ka hori yaro a hanyar da ya kamata yă bi,
kuma sa'ad da ya tsufa ba zai bar ta ba.
- ⁷ Mawadaci yakan yi mulki a kan matalauci,
mai cin bashi kuwa bawan mai ba da bashi ne.
- ⁸ Duk wanda ya shuka mugunta yakan girbe wahala,
za a kuma hallaka sandar fushinsa.
- ⁹ Mai bayarwa hannu sake shi kansa zai sami albarka,
gama yakan raba abincinsa da matalauta.
- ¹⁰ Ka hori mai ba'a, hatsaniya kuwa za tă yi waje;
fitina da zargi kuma za su kare.
- ¹¹ Duk mai son tsabtar zuciya wanda kuma jawabinsa mai
alheri ne
zai zama aminin sarki.
- ¹² Idanun UBANGIJI na lura da sani,
amma yakan fi kalmomin marar aminci.

- 13 Rago kan ce, “Akwai zaki a waje!”
Ko kuma “Za a kashe ni a tituna!”
- 14 Bakin mazinaciya rami ne mai zurfi;
duk wanda yake a farkashin fushin UBANGIJI zai fāḍa
a ciki.
- 15 Wauta tana da yawa a zuciyar yara,
amma sandar horo zai kore ta nesa da su.
- 16 Duk wanda yake danne matalauta don yā azurta
kuma duk wanda yake kyauta ga mawadata, dukansu
kan talauta.

Maganganu Masu Hikima

Faḍi 1

- 17 Ka kasa kunne ka kuma saurara ga maganganu masu
hikima;
ka yi amfani da abin da nake koyarwa,
18 gama yana da daḍi sa’ad da ka kiyaye su a zuciyarka
ka kuma kasance da su a shirye a leḅunanka.
- 19 Domin dogarawarka ta kasance ga UBANGIJI,
ina koya maka yau, har kai ma.
- 20 Ban rubuta maka maganganu talatin ba,
maganganun shawara da sani,
21 ina koya maka gaskiya da kalmomin da za ka dogara a
kai,
saboda ka iya ba da amsa daidai
ga duk wanda ya aike ka?

Faḍi 2

- 22 Kada ka zalunci matalauta a kan suna matalauta
kada kuma ka fwari wanda ba shi da mai taimako a
gaban shari’a,
23 gama UBANGIJI zai yi magana dominsu

zai kuwa washe waɗanda suka washe su.

Faɗi 3

- ²⁴ Kada ka yi abokantaka da mai zafin rai,
kada ka haɗa kai da wanda ba shi da wuya ya yi fushi,
²⁵ in ba haka ba za ka koyi hanyoyinsa
ka kuma sa kanka a tarko.

Faɗi 4

- ²⁶ Kada ka zama mai ɗaukar lamuni
ko ka ba da jingina saboda bashi;
²⁷ gama in ka kasa biya
za a kwace gadon da kake kwanciya a kai ma.

Faɗi 5

- ²⁸ Kada ka matsar da shaidar kan iyakar
da kakanninka suka kafa.

Faɗi 6

- ²⁹ Kana ganin mutumin da yake da gwaninta a cikin
aikinsa?
Zai yi wa sarakuna hidima;
ba zai yi hidima wa mutanen da ba su iya ba.

23

Faɗi 7

- ¹ Sa'ad da ka zauna domin cin abinci da mai mulki,
ka lura sosai da abin da yake gabanka,
² ka kuma sa wuka a maƙogwaronka
in kai mai ci da yawa ne.
³ Kada ka yi marmarin abincinsa mai daɗi
gama wannan abinci ruɗu ne.

Faɗi 8

- ⁴ Kada ka gajiyar da kanka don ka yi arziki;
ka kasance da hikimar dainawa.
⁵ Da kyiftawar ido a kan wadata ta face,

gama tabbatacce sukan yi fikafikai
sukan tashi sama kamar gaggafa.

Faɗi 9

- ⁶ Kada ka ci abincin mai rowa,
kada ka yi marmarin abincinsa mai daɗi;
⁷ gama shi wani irin mutum ne
wanda kullum yana tunani game da tsadar abincin.*
Zai ce maka, “Ci ka sha,”
amma zuciyarsa ba ta tare da kai.
⁸ Za ka yi amai ɗan abin da ka ci
dukan daɗin bakinka kuwa zai tafi a banza.

Faɗi 10

- ⁹ Kada ka yi magana da wawa,
gama zai yi wa maganar hikimarka ba’a.

Faɗi 11

- ¹⁰ Kada ka kawar da shaidar iyaka ta dā
ko ka ɗiba gonar marayu,
¹¹ gama mai Kāriyarsu yana da ƙarfi;
zai kuwa yi magana dominsu.

Faɗi 12

- ¹² Ka mai da hankali ga umarni
ka kuma kasa kunne ga kalmomin sani.

Faɗi 13

- ¹³ Kada ka bar yaro ba horo;
in ka yi masa horo da sanda, ba zai mutu ba.
¹⁴ Ka hukunta shi da sanda
ka ceci ransa daga mutuwa.

Faɗi 14

- ¹⁵ Dana, in zuciyarka mai hikima ce,

* 23:7 Ko kuwa gama yadda yake tunani a cikinsa, haka yake; Ko kuwa gama yadda ya sa a bikin, haka yake

to, zuciyata za tă yi murna;
16 cikin cikina zai yi farin ciki
in leɓunanka suna maganar abin da yake daidai.

Faɗi 15

17 Kada ka bar zuciyarka tă yi kyashin masu zunubi,
amma kullum tsoron UBANGIJI za ka yi kishi.
18 Tabbatacce akwai sa zuciya ta nan gaba dominka,
kuma sa zuciyarka ba za tă zama a banza ba.

Faɗi 16

19 Ka saurara, ɗana, ka zama mai hikima,
ka kafa zuciyarka a hanyar da take daidai.
20 Kada ka haɗa kai da waɗanda suke shan ruwan inabi da
yawa
ko masu haɗama kansu da abinci,
21 gama bugaggu da ruwan inabi da masu yawan ci sukan
zama matalauta,
gama jiri yakan yi musu sutura da tsummoki.

Faɗi 17

22 Ka kasa kunne ga mahaifinka, wanda ya ba ka rai,
kada kuwa ka rena mahaifiyarka sa'ad da ta tsufa.
23 Ka saye gaskiya kada kuwa ka sayar da ita;
ka nemi hikima, horo da fahimi.
24 Mahaifin adali yana da farin ciki sosai;
duk wanda yake da ɗa mai hikima yakan ji daɗinsa.
25 Bari mahaifinka da mahaifiyarka su yi murna;
bari wadda ta haife ka tă yi farin ciki!

Faɗi 18

26 Dana, ka ba ni zuciyarka
bari kuma idanunka su kiyaye hanyoyina,
27 gama karuwa rami ne mai zurfi
mace marar aminci matsattsiyar rijjiya ce.
28 Kamar 'yan fashi, takan kwanta tana jira

tana kuma ninka rashin aminci a cikin maza.

Faḍi 19

- ²⁹ Wa yake wayyo? Wa yake baƙin ciki?
Wa yake neman fada? Wa yake gunaguni?
Wa yake da raunuka ba dalili? Wa yake da jan idanu?
- ³⁰ Waɗanda suke daɗe suna shan ruwan inabi,
waɗanda suke neman koƙon damammen ruwan inabi.
- ³¹ Kada ka kyifce ido a ruwan inabi sa'ad da ya yi ja,
sa'ad da yana da kyan gani a cikin kwarya,
sa'ad da yana gangarawa sumul a maƙogwaro!
- ³² A ƙarshe yana sara kamar maciji
da kuma dafi kamar gamshefa.
- ³³ Idanunka za su rika gane-gane,
zuciyarka kuma za su rika tunani abubuwa masu rikitarwa.
- ³⁴ Za ka zama kamar wanda yake barci a tsakiyar tekuna,
kwance a sama itacen jirgin ruwa.
- ³⁵ Za ka ce “Sun buge ni, amma ban ji ciwo ba!
Sun daddoke ni, amma ba na jin zafinsa!
Yaushe zan farka
don in ƙara shan wani?”

24

Faḍi 20

- ¹ Kada ka yi kyashin mugaye,
kada ka yi sha'awar ƙungiyarsu;
- ² gama leɓunansu suna maganar tã-da-na-zaune-tsayene.

Faḍi 21

- ³ Ta wurin hikima ce ake gina gida,
kuma ta wurin fahimi ake kafa ta;
- ⁴ ta wurin sani ɗakunanta sukan cika
da kyawawan kayayyaki masu daraja.

Faɗi 22

- ⁵ Mutum mai hikima yana da iko sosai,
 kuma mutum mai sani yakan karu da karfi;
⁶ don yin yaƙi kana buƙatar bishewa,
 kuma don ka yi nasara kana buƙatar mashawarta
 masu yawa.

Faɗi 23

- ⁷ Hikima ta yi wa wawa nisa kwarai
 a cikin taro a kofar gari ba shi da ta cewa.

Faɗi 24

- ⁸ Duk mai kulla mugunta
 za a dƙauka shi mai kuta hargitsi ne.
⁹ Makircin wawa zunubi ne,
 mutane kuma sukan yi kyamar mai ba'a.

Faɗi 25

- ¹⁰ In ba ka da karfi a lokacin wahala,
 ka tabbatar kai marar karfi ne sosai!
¹¹ Ka kuɓutar da waɗanda ake ja zuwa inda za a kashe su;
 ka riƙe waɗanda suke tangaɗi zuwa wajen yanka.
¹² In kuka ce, “Ai, ba mu san wani abu a kai wannan ba,”
 shi da yake awon ba shi da zuciyar ganewa ne?
 Shi da yake tsare ranka bai sani ba ne?
 Ba zai sāka wa kowane mutum bisa ga abin da ya
 aikata ba?

Faɗi 26

- ¹³ Ka sha zuma, dƙana, ka sha zuma gama tana da kyau;
 zuma daga kaki yana da zaƙi a harshenka.
¹⁴ Ka kuma san cewa hikima tana da zaƙi ga rai;
 in ka same ta, akwai sa zuciya ta nan gaba dominka,
 kuma sa zuciyarka ba za tā zama a banza ba.

Faɗi 27

- 15 Kada ka kwanta kana fako kamar ɗan iska don ƙwace gidan adali,
 kada ka ƙwace masa wurin zama;
 16 gama ko da adali ya fāɗi sau bakwai, yakan tashi kuma,
 amma bala'i kan kwantar da mugaye.

Faɗi 28

- 17 Kada ka yi dariya sa'ad da abokin gāba ya fāɗi;
 sa'ad da ya yi tuntuɓe, kada ka yi farin ciki,
 18 in ba haka ba in UBANGIJI ya gani ba zai amince ba
 ya kuma juye fushinsa daga gare shi.

Faɗi 29

- 19 Kada ka ji tsoro saboda masu mugunta
 ko ka yi ƙyashin mugaye,
 20 gama mugu ba shi da zuciya ta nan gaba,
 kuma fitilar mugaye za tā mutu.

Faɗi 30

- 21 Ka ji tsoron UBANGIJI da kuma sarki, ɗana,
 kuma kada ka haɗa kai da masu tayarwa,
 22 gama za a tura waɗannan biyu zuwa hallaka nan da nan,
 kuma wa ya sani irin bala'in da za su iya kawowa?

Karin maganganun hikima

- 23 Waɗannan ma maganganun masu hikima ne,
 Nunan sonkai a shari'a ba shi da kyau.
 24 Duk wanda ya ce wa mai laifi, “Ba ka da laifi”,
 mutane za su la'ance shi al'umma kuma za tā ce ba a
 san shi ba.
 25 Amma zai zama da lafiya ga duk waɗanda suka hukunta
 masu laifi,
 kuma babban albarka zai zo a kansu.
 26 Amsa da take ta gaskiya
 tana kamar sumba a leɓuna.

- 27 Ka gama aikinka
ka kuma shirya gonakinka;
bayan haka, ka gina gidanka.
- 28 Kada ka ba da shaida a kan maƙwabcinka ba tare da
isashen dalili ba,
ko ka yi amfani da leƙunanka ka yi ruƙu.
- 29 Kada ka ce, “Zan yi masa kamar yadda ya yi mini;
zan rama abin da wannan mutum ya yi mini.”
- 30 Na wuce cikin gonar rago,
na wuce cikin gonar inabin mutumin da ba shi da
azanci;
- 31 kayayyuwa sun yi girma ko’ina,
ciyayi sun rufe kasar,
katangar duwatsu duk ta rushe.
- 32 Na yi tunani a zuciyata
na kuwa koyi darasi daga abin da na gani.
- 33 Dan barci, ɗan gyangyadɗi,
ɗan naɗin hannuwa don a huta,
- 34 sai talauci ya shigo maka kamar ’yan fashi
rashi kuma ya zo maka kamar mai hari.

Karin karin maganar Solomon

25

- 1 Waɗannan karin karin maganar Solomon ne
waɗanda mutanen Hezekiya sarkin Yahuda suka tara.
- 2 Daukakar Allah ce a boye batun;
a bayyana batun kuwa ɗaukakar sarakuna ne.
- 3 Kamar yadda sammai suna can bisa duniya kuma tana
da zurfi,
haka zukatan sarakuna suka wuce a bincika.
- 4 Ka tace azurfa

sai kayan su fito don maƙerin azurfa;

⁵ ka cire mugaye daga gaban sarki,
kursiyinsa kuwa zai kahu ta wurin adalci.

⁶ Kada ka ɗaukaka kanka a gaban sarki,
kada kuma ka nemi wa kanka wuri a cikin manyan
mutane;

⁷ gara ya ce maka, “Ka hauro nan,”
da a ƙasƙantar da kai a gaban wani mai makami.

Abin da ka gani da idanunka

⁸ kada ka yi garaje kai ƙara a majalisa,
gama me za ka yi a ƙarshe
in maƙwabcinka ya ba ka kunya?

⁹ In kai da maƙwabcinka kuka yi gardama,
kada ka tona asirin wani,

¹⁰ in ba haka ba duk wanda ya ji zai kunyata ka
ba za ka kuma taɓa rabuwa da wannan mummuna
suna ba.

¹¹ Kalmar da aka faɗa daidai
tana kamar zubin zinariyar da aka yi a mazubin
azurfa.

¹² Kamar ’yan kunnen zinariya ko kuwa kayan ado na
zinariya zalla
haka yake da tsawatawar mai hikima ga kunne mai
saurarawa.

¹³ Kamar sanyin ƙanƙara a lokacin girbi
haka ɗan saƙo mai aminci wanda aka aika;
ya wartsakar da ran waɗanda suka aike shi.

¹⁴ Kamar gizagizai da kuma iska marar ruwan sama

haka mutumin da yake fariya a kan kyautan da ba ya bayarwa.

- ¹⁵ Ta wurin hakuri akan rinjaye mai mulki,
magana mai hankali kan karye kashi.
- ¹⁶ In ka sami zuma, ka sha isashe kawai,
in ya yi yawa, za ka yi amai.
- ¹⁷ Kada ka cika ziyarar gidan makwabcinka
yawan ganinka zai sa ya ki ka.
- ¹⁸ Kamar sanda ko takobi ko kibiya mai tsini
haka yake da mutumin da yake ba da shaidar karya a
kan makwabcinsa.
- ¹⁹ Kamar hakori mai ciwo ko yin tafiya da gurguwar kafa
haka yake ga mai dogara da marasa aminci a lokacin
wahala.
- ²⁰ Kamar wanda ya tufe riga a ranar da ake sanyi,
ko kuwa kamar zuba ruwan tsami a kanwa,
haka yake da mai rera wakoki ga mai bakin ciki.
- ²¹ In abokin gabanka yana jin yunwa, ka ba shi abinci ya
ci;
in yana jin kishi, ka ba shi ruwa ya sha.
- ²² Ta yin haka, za ka tara garwashin wuta mai ci a kansa,
UBANGIJI kuma zai saka maka.
- ²³ Kamar yadda iskar arewa kan kawo ruwan sama,
haka jita-jita kan kawo fushi.
- ²⁴ Gara a zauna a kusurwar rufin daki
da a zauna a gida daya da mace mai fitina.
- ²⁵ Kamar ruwan sanyi ga ran da ya gaji

- haka yake da jin labari mai daƙi daga fasa mai nisa.
- ²⁶ Kamar rafi mai laka ko rijiyar da ta gurɓace
haka yake da mai adalci wanda ya miƙa wuya ga
mugaye.
- ²⁷ Ba shi da kyau ka sha zuma da yawa,
haka ma ba shi da kyau ka nemi girma wa kanka.
- ²⁸ Kamar birni da katangarsa sun rushe
haka yake da mutumin da ba ya iya danne fushinsa.

26

- ¹ Kamar kankara a rani ko ruwan sama a lokacin girbi,
haka girmamawa bai dace da wawa ba.
- ² Kamar gwara mai yawo ko alallaka mai firiya,
haka yake da la'anar da ba ta dace ta kama ka ba take.
- ³ Bulala don doki, linzami don jaki,
sanda kuma don bayan wawaye!
- ⁴ Kada ka amsa wa wawa bisa ga wautarsa,
in ba haka ba kai kanka za ka zama kamar sa.
- ⁵ Ka amsa wa wawa bisa ga wautarsa,
in ba haka ba zai ga kansa mai hikima ne.
- ⁶ Kamar datsewar kafafun wani ko shan dafi
haka yake da a aika da saƙo ta hannun wawa.
- ⁷ Kamar kafafun gurgun da suka yi laƙwas
haka karin magana yake a bakin wawa.
- ⁸ Kamar ɗaura dutse a majajjawa
haka yake da girmama wawa.
- ⁹ Kamar sukar kaya a hannun wanda ya bugu
haka karin magana yake a bakin wawa.
- ¹⁰ Kamar maharbi wanda yake jin wa kowa rauni
haka yake da duk wanda ya yi hayan wawa ko wani
mai wucewa.
- ¹¹ Kamar yadda kare kan koma ga amansa,

- haka wawa kan maimaita wautarsa.
- 12 Gwamma rikakken wawa
da mutum mai ganin kansa mai hikima ne.
- 13 Rago yakan ce, “Akwai zaki a kan hanya,
zaki mai faɗa yana yawo a tituna!”
- 14 Kamar yadda kofa kan juya a kyaurensa,
haka rago yake jujjuya a gadonsa.
- 15 Rago kan sa hannunsa a kwano
ba ya ma iya ɗaga shi ya kai bakinsa.
- 16 Rago yana gani yana da hikima
fiye da mutane bakwai da suke ba da amsa da dalilai
a kan ra’ayinsu.
- 17 Kamar wani da ya kama kare a kunnuwa
haka yake da mai wucewa da ya tsoma baki a faɗan
da ba ruwansa.
- 18 Kamar yadda mahaukaci yake harbin
cukwimai ko kibiyoyi masu dafi
- 19 haka yake da mutumin da ya ruɗe maƙwabci
sa’an nan ya ce, “Wasa ne kawai nake yi!”
- 20 In ba itace wuta takan mutu;
haka kuma in ba mai gulma ba za a yi faɗa ba.
- 21 Kamar yadda gawayi yake ga murhu, itace kuma ga
wuta,
haka mutum mai neman faɗa yake ga faɗa.
- 22 Kalmomin mai gulma suna kama da burodi mai daɗi;
sukan gangara can cikin cikin mutum.
- 23 Kamar kaskon da aka dalaye da azurfar da ba a tace ba
haka leɓuna masu mugun zuciya.
- 24 Mai yin kiyayya yakan boye kansa da maganar bakinsa,

- amma a cikin zuciyarsa yana cike da munafunci
- ²⁵ Ko da jawabinsa ya ɗauki hankali, kada ka gaskata shi,
gama abubuwa kyama guda bakwai sun cika zuciyarsa.
- ²⁶ Watakila ya boye kiyayyarsa da karya,
duk da haka za a tone muguntarsa a cikin taro.
- ²⁷ In mutum ya haka rami, shi zai faɗi a ciki;
in mutum ya mirgino dutse, dutsen zai mirgine a kansa.
- ²⁸ Harshe mai faɗin karya yana kin waɗanda yake bata musu rai,
daɗin baki kuma yakan aikata barna.

27

- ¹ Kada ka yi fariya a kan gobe
gama ba san abin da ranar za ta kawo ba.
- ² Ka bar wani ya yabe ka, ba kai kanka ba;
wani dabam, ba leɓunanka ba.
- ³ Dutse yana da nauyi yashi kuma wahala ce,
amma tsokanar wawa ta fi su duka nauyi.
- ⁴ Fushi mugun abu ne mai hallakarwa,
amma wa zai iya tsaya a gaban kishi?
- ⁵ Gara tsawatawar da ake yi a fili
da kaunar da ake yi a boye.
- ⁶ Za a iya amince da rauni daga aboki,
amma abokin gaɓa ko da ya sumbace ka kada ka sake da shi!

- ⁷ Duk wanda ya koshi da zuma, ba ya marmarinsa kuma amma wanda yake yunwa ko abin da yake da ɗaci ma zai ji shi da zaƙi.
- ⁸ Kamar tsuntsun da ya hance daga sheƙarsa haka yake da mutumin da ya bar gidansa.
- ⁹ Man shafawa mai kanshi da kuma turare kan faranta zuciya,
gaisuwar amini kuma takan fito daga shawarar kirki.
- ¹⁰ Kada ka manta da abokinka da kuma abokin mahaifinka, kuma kada ka tafi gidan ɗan'uwanka sa'ad da masifa ta same ka,
gara ka je wurin maƙwabci na kusa da ka je wurin ɗan'uwan da yake da nisa.
- ¹¹ Ka zama mai hikima, ɗana, ka kuma faranta mini zuciya;
zan iya amsa kowace irin suƙar da wani zai yi mini.
- ¹² Mai basira kan hango hatsari ya kuma kauce,
marar azanci zai yi ta kutsa kai ciki, daga baya ya yi da na sani.
- ¹³ A karɓe rigunan wanda ya ɗauki lamunin baƙo;
a riƙe shi jingina in ya yi shi don mace marar aminci.
- ¹⁴ In mutum ya albarkaci maƙwabcinsa da murya mai ƙarfi da sassafe,
za a ɗauka shi a matsayin la'ana.
- ¹⁵ Mace mai fitina kamar ɗiɗɗigar ruwa take ba ƙaƙƙautawa;

- 16 hana ta yana kamar yin kofari tsai da iska ne
ko yin kofarin cafke mai a tafin hannunka.
- 17 Kamar yadda karfe kan wasa karfe
haka mutum kan koyi daga mutum.
- 18 Duk wanda ya lura da itacen baure, zai ci 'ya'yansa,
kuma duk wanda ya lura da maigidansa za a girmama
shi.
- 19 Kamar yadda ruwa kan nuna yadda fuska take,
haka zuciyar mutum kan nuna irin mutumin.
- 20 Mutuwa da Hallaka* ba sa koshi,
haka idanun mutum ba sa koshi da gani.
- 21 Ana gwajin azurfa da kuma zinariya da wuta,
amma akan gwada mutum ta wurin yabon da ya
samu.
- 22 Ko da ka daka wawa a turmi,
kana daka shi kamar hatsi da taɓarya,
ba za ka fid da wauta daga gare shi ba.
- 23 Ka tabbata ka san lafiyar garken tumakinka,
ka mai da hankali ga garken shanunka;
- 24 domin dukiya ba ta dawwama har abada,
ba a kuma kasance da rawani daga tsara zuwa tsara.
- 25 Sa'ad da aka yanki ingirci sabon toho kuma ya bayyana
aka kuma tattara ciyawa daga tuddai,
- 26 gashin raguna za su tanada maka tufafi,
za ka iya sayi gonaki masu kyau da kuɗin awaki.

* 27:20 Da Ibraniyanci Sheol da Abaddon

²⁷ Za ka kasance da madarar awaki mai yawa
don ka ciyar da kanka da kuma iyalinka
ka kuma inganta bayinka mata.

28

¹ Mugu yakan gudu ko babu wanda yake korarsa,
amma adalai suna da farfin hali kamar zaki.

² Sa'ad da kasa ta yi tayarwa, takan kasance da masu mulki
da yawa,
amma mai fahimi da sani kan mai da zaman lafiya.

³ Mai mulkin da ya danne talakawa
yana kama da ruwan saman da ya lalatar da hatsi.

⁴ Duk waƙanda ba sa bin doka yabon mugaye suke yi,
amma waƙanda suke yin biyayya da doka suna gāba
da mugaye ke nan.

⁵ Mugaye ba su san gaskiya ba,
amma waƙanda suke neman UBANGIJI sun santa
sosai.

⁶ Gara matalauci wanda yake tafiya babu abin zargi
da mai arziki wanda hanyoyinsa mugaye ne.

⁷ Duk wanda ya kiyaye doka ɗa ne mai la'akari,
amma wanda yake abokantaka da masu zari yakan
jawo wa mahaifinsa kunya.

⁸ Duk wanda ya tara dukiyarsa ta wurin ba da bashi da
ruwan da ya wuce misali
yana tara wa wani ne wanda zai yi wa talakawa alheri.

- ⁹ In wani ya yi kunnuwa kashi ga doka
ko addu'arsa ma abar kyama ce.
- ¹⁰ Duk wanda ya jagorance masu aikata gaskiya a hanyar
mugunta
zai fāda cikin tarkonsa
amma marasa abin zargi za su sami gādo mai kyau.
- ¹¹ Mai arziki zai yi zato shi mai hikima ne a ganinsa,
amma matalauci mai basira ya fi shi sanin abin da
yake daidai.
- ¹² Sa'ad da adalai suka yi nasara, kowa yakan yi biki;
amma sa'ad da mugu ya samu shugabanci, mutane
sukan yi ta buya.
- ¹³ Duk wanda ya boye zunubansa ba ya taɓa cin nasara,
amma duk wanda ya furta ya kuma ki su yakan sami
jinkai.
- ¹⁴ Mai albarka ne mutumin da kullum yake jin tsoron
Allah,
amma duk wanda ya taurare zuciyarsa yakan shiga
wahala.
- ¹⁵ Kamar rurin zaki ko sandar beyar
haka mugun mutum mai mulki a kan mutane marasa
karfi yake.
- ¹⁶ Mugu mai mulki ba shi da azanci,
amma duk wanda yake kin kazamar riba yakan yi
tsawon rai.
- ¹⁷ Mutumin da laifin kisa ya yi ta damunsa

zai zama mai gudu don tsoro har mutuwa;
kada wani ya taimake shi.

- 18 Duk wanda ya yi tafiya marar abin zargi zai zauna lafiya,
amma duk wanda hanyoyinsa mugaye ne zai fāḍi
nan da nan.
- 19 Duk wanda ya nome gonarsa zai sami amfani a yalwace,
amma duk wanda yake zaman banza zai zama mata-
lauci a koyaushe.
- 20 Mutum mai aminci zai cika da albarka,
amma duk mai son yin arziki dare ḍaya zai sha
hukunci.
- 21 Nuna sonkai ba shi da kyau,
duk da haka mutum zai aikata abin da ba daidai ba
saboda 'yar karamar rashawa.
- 22 Mai rowa yana alla-alla ya yi arziki
bai san cewa talauci ne ke jiransa ba.
- 23 Duk wanda ya tsawata wa wani mutum zai sami yabo a
ƙarshe
fiye da wanda yake mai daḍin baki.
- 24 Duk wanda ya yi wa mahaifin ko mahaifiyarsa sata
ya kuma ce, “Ai, ba laifi ba ne”
abokin mai hallakarwa ne shi.
- 25 Mai haḍama yakan jawo tā-da-na-zaune-tsaye,
amma duk wanda ya dogara ga UBANGIJI zai yi
nasara.

- ²⁶ Duk mai dogara ga kansa wawa ne,
amma duk wanda yake tafiya da hikima zai zauna
lafiya.
- ²⁷ Duk wanda yake bayarwa ga matalauta ba zai rasa kome
ba,
amma duk wanda bai kula da su ba yana samu la'ana
masu yawa.
- ²⁸ Sa'ad da mugu ya samu shugabanci, mutane sukan yi ta
ɓuya;
amma sa'ad da mugu ya hallaka, adali kan ci gaba
cikin arziki da lafiya.

29

- ¹ Mutumin da ya ci gaba da taurinkai bayan an kwaɓe shi
ba da daɗewa ba zai hallaka ba makawa.
- ² Sa'ad da masu adalci suke cin nasara, mutane kan yi farin
ciki
sa'ad da mugaye suke mulki, mutane kan yi nishi.
- ³ Duk mai kaunar hikima kan kawo wa mahaifinsa farin
ciki,
amma wanda yake ma'amala da karuwai kan lalatar
da dukiyarsa.
- ⁴ Ta wurin yin adalci sarki kan sa kasa ta yi karko
amma duk mai haɗama don cin hanci kan rushe
kasar.
- ⁵ Duk wanda yake wa makwabcinsa daɗin baki
yana sa wa kafafunsa tarko ne.

- ⁶ Mugun mutum tarko ne ta wurin zunubinsa,
amma mai adalci zai iya rera ya kuma yi murna.
- ⁷ Masu adalci sun damu game da adalci don talakawa,
amma mugaye ba su da wannan damuwa.
- ⁸ Masu ba'a kan kuta faɗa a birni,
amma masu hikima sukan kwantar da fushi.
- ⁹ In mai hikima ya je wurin shari'a da wawa,
wawa kan yi ta fushi yana ta dariya, ba kuwa za a sami
salama ba.
- ¹⁰ Masu kisankai sukan ki mutum mai mutunci
su kuma nema su kashe mai aikata gaskiya.
- ¹¹ Wawa yakan nuna fushinsa a fili,
amma mai hikima kan kanne fushinsa.
- ¹² In mai mulki yana sauraran karairayi,
dukan ma'aikatansa za su zama mugaye.
- ¹³ Matalauci da azzalumi suna da wannan abu ɗaya.
UBANGIJI ne yake ba dukansu gani.
- ¹⁴ In sarki yana hukunta talakawa da adalci
kursiyinsa kullum zai kasance lafiya.
- ¹⁵ Sandar gyara kan ba da hikima,
amma yaron da aka bari ba horo kan jawo kunya ga
mahaifiyarsa.
- ¹⁶ Sa'ad da mugaye suke cin nasara, haka zunubi zai yi ta
karuwa,

amma masu adalci za su ga fāḍuwar waḍannan mutane.

- ¹⁷ Ka hori ḍanka, zai kuwa ba ka salama;
zai ba ka farin cikin da kake so.
- ¹⁸ Inda ba wahayi, mutane kan kangare;
amma masu albarka ne waḍanda suke kiyaye doka.
- ¹⁹ Ba a yi wa bawa gyara ta wurin magana kawai;
ko da ya fahimta ma, ba zai kula ba.
- ²⁰ Ka ga mutum mai yin magana da garaje?
To, gara a sa zuciya ga wawa da a sa zuciya gare shi.
- ²¹ In mutum ya yi wa bawansa shagwaḍa tun yana yaro,
zai jawo baƙin ciki a ƙarshe.
- ²² Mutum mai cika fushi yakan tā da faḍa,
mai zafin rai kuma kan yi zunubai masu yawa.
- ²³ Fariyar mutum kan jawo masa ƙaskanci
amma mai saukinkai kan sami girmamawa.
- ²⁴ Duk wanda yake abokin ɓarawo abokin gāban kansa ne;
yana jin sa yana ta rantsuwa, amma bai isa ya ce
kome ba.
- ²⁵ Jin tsoron mutum tarko ne,
amma duk wanda ya dogara ga UBANGIJI zai zauna
lafiya.
- ²⁶ Mutane sukan nemi samun farin jini daga wurin sarki,

amma daga wurin UBANGIJI ne mutum kan sami adalci.

²⁷ Masu adalci suna kyamar masu rashin gaskiya;
mugaye sukan yi kyamar masu aikata gaskiya.

Maganganun Agur

30

¹ Maganganun Agur dan Yake, magana ce horarriya.*
Wannan mutum ya furta wa Itiyel da kuma ga Ukal,

² “Ni ne mafi jahilci a cikin mutane;
ba ni da fahimi irin na mutum.

³ Ban koyi hikima ba,
ba ni kuma da sani game da Mai Tsarkin nan,

⁴ Wane ne ya taɓa haura zuwa sama ya dawo?
Wane ne ya tattara iska a tafi hannuwansa?

Wane ne ya nannaɗe ruwaye a cikin rigarsa?
Wane ne ya kafa dukan iyakokin duniya?

Mene ne sunansa, da kuma sunan ɗansa?
Faɗa mini in ka sani!

⁵ “Kowace maganar Allah ba ta da kuskure;
shi ne garkuwa ga waɗanda suke neman mafaka
daga gare shi.

⁶ Kada ka kara ga maganarsa,
in ba haka ba zai tsawata maka ya kuma nuna kai
makaryaci ne.

⁷ “Abu biyu ina rokonka, ya UBANGIJI;
kada ka hana ni kafin in mutu.

* 30:1 Ko kuwa Yake na Massa

⁸ Ka kawar da karya da kuma karairayi nesa da ni;
kada ka ba ni talauci ko arziki,
amma ka ba ni abincina na yini kaɗai.

⁹ In ba haka ba, zan wadace in ki ka
har in ce, 'Wane ne UBANGJI?'
Ko kuwa in zama matalauci in yi sata
ta haka in kunyata sunan Allahna.

¹⁰ "Kada ka baza karairayi game da bawa ga maigidansa,
in ba haka ba, zai la'ance ka, za ka kuwa sha wahala
a kan haka.

¹¹ "Akwai waɗanda sukan zagi mahaifinsu
ba sa kuma sa wa mahaifiyarsu albarka;

¹² waɗanda sukan ɗauka su tsarkaka ne a ganinsu
alhali kuwa kazamai ne su;

¹³ waɗanda kullum idanunsu masu kallon reni ne,
waɗanda kallon da suke yi na daurin gira ne;

¹⁴ waɗanda haƙoransu takuba ne
waɗanda kuma muƙamuƙansu tarin wuƙaƙe ne
don su cinye matalauta daga duniya
da kuma mabukata daga cikin mutane.

¹⁵ "Matsattsaku tana da 'ya'ya mata biyu.
Suna kuka suna cewa, 'Ba ni! Ba ni!'

"Akwai abubuwa uku da ba sa taɓa ƙoshi,
guda huɗu ba sa taɓa cewa, 'Ya isa!'

¹⁶ Kabari, mahaifar da ba ta haihuwa,
ƙasa, wadda ba ta taɓa ƙoshi da ruwa,
da kuma wuta, wadda ba ta taɓa cewa 'Ya isa!'

¹⁷ "Idon da yake yi wa mahaifi ba'a,
wanda yake wa mahaifiya dariyar rashin biyayya,
hankakin kwari za su kwakule masa ido,

ungulai za su cinye su.

- 18 “Akwai abubuwa uku da suke ba ni mamaki,
 abubuwa huƙu da ba na iya fahimtarsu,
 19 yadda gaggafa take firiya a sararin sama,
 yadda maciji yake tafiya a kan dutse,
 yadda jirgin ruwa yake tafiya a teku,
 da kuma sha’ani tsakanin namiji da ’ya mace.
- 20 “Ga yadda mazinaciya take yi.
 Takan ci ta share bakinta
 ta ce, ‘Ban yi wani abu marar kyau ba.’
- 21 “Akwai abubuwa uku da duniya kan yi rawan jiki,
 abubuwa huƙu da ba ta iya jurewa,
 22 bawan da ya zama sarki,
 wawan da ya koshi da abinci,
 23 macen da ba a ƙauna wadda ta sami miji,
 da kuma baiwar da ta ɗauki matsayin uwargiji-
 yarta.
- 24 “Akwai abubuwa huƙu a duniya da suke ƙanana,
 duk da haka suna da hikima ƙwarai.
 25 Kyashi halittu ne da ba su da ƙarfi sosai,
 duk da haka suna ajiyar abincinsu da rani;
 26 remaye halittu ne da ba su da ƙarfi sosai,
 duk da haka sukan yi gidajensu a duwatsu;
 27 fāra ba su da sarki,
 duk da haka suna tafiya tare bisa ga girma;
 28 ana iya kama ƙadangare da hannu,
 duk da haka akan same shi a fadodin sarakuna.
- 29 “Akwai abubuwa uku da suke jan jiki da kuma taƙama
 a tafiyarsu

abubuwa huɗu waɗanda suke kwarjini da takama a tafiyarsu,

³⁰ zaki mai karfi a cikin namun jeji, wanda ba ya ratse wa kowa;

³¹ zakara mai takama, da bunsuru,

da kuma sarki mai sojoji kewaye da shi.

³² “In ka yi wauta ka kuma ɗaukaka kanka, ko kuwa wani yana kulla maka mugunta, ka ɗāfa hannunka a bisa bakinka!

³³ Gama kamar yadda kaɗaɗɗen madara takan kawo mai, murɗa hanci kuma takan sa a yi haɓo, haka tsokanar fushi takan kawo faɗa.”

Maganganun Sarki Lemuwel

31

¹ Maganganun Sarki Lemuwel, magana ce horarriya* mahaifiyarsa ta koya masa,

² “Ka saurara, ya ɗana! Ka saurara, ɗan cikina!

Ka saurara, ya ɗan amshin addu'ata!†

³ Kada ka ba da karfinka a kan mata, karfinka ga waɗanda suka hallaka sarakuna.

⁴ “Ba na sarakuna ba ne, ya Lemuwel, ba na sarakuna ba ne su sha ruwan inabi, ba na masu mulki ba ne su yi marmarin barasa,

⁵ don kada su sha su manta da abin da doka ta umarta, su hana wa waɗanda aka danne hakkinsu.

⁶ A ba da barasa ga waɗanda suke cikin halin kaƙa naka yi, ruwan inabi ga waɗanda suke cikin wahala;

* 31:1 Ko kuwa na Lemuwel sarkin Massa, waɗanda † 31:2 Ko kuwa / amsar addu'o'ina

⁷ bari su sha su manta da talaucinsu
kada kuma su kara tunawa da bacin ransu.

⁸ “Yi magana domin bebaye,
domin hakkin dukan waƙanda suke naƙasassu.

⁹ Yi magana a kuma yi shari’ar adalci;
a tsare hakkin talakawa da masu bukata.”

Maganar ƙarshe. Mace Mai Halin Kirki

¹⁰ † Wa yake iya samun mace mai halin kirki?
Darajarta ta fi ta lu’ulu’ai.

¹¹ Mijinta yana da cikakken amincewa da ita
kuma ba ya rasa wani abu mai daraja.

¹² Takan yi masa alheri ba mugunta ba,
dukan kwanakin ranta.

¹³ Takan zaɓi ulu da lili
ta yi ta saƙa da hannuwanta da farin ciki.

¹⁴ Ita kamar jirgin ’yan kasuwa ne
tana kawo abincinta daga nesa.

¹⁵ Takan farka tun da sauran duhu;
ta tanada wa iyalinta abinci
ta kuma shirya wa ’yan matan gidanta ayyukan da za
su yi.

¹⁶ Takan lura da gona sosai ta kuma saye ta;
daga abin da take samu na kuɗin shiga take shuka
gonar inabi.

¹⁷ Takan himmantu ta yi aikinta tukuru;
hannuwanta suna da ƙarfi domin ayyukanta.

¹⁸ Takan tabbata akwai riba a kasuwancinta,
kuma fitilarta ba ya mutuwa da dare.

¹⁹ Da hannunta take riƙe abin kaɗi
ta kuma kama abin saƙa da yatsotsinta.

²⁰ Takan marabci talakawa

† 31:10 Ayoyi 10-31 suna bin juna layi-layi, kowace aya na farawa da harufan
lbraniyanci bi da bi.

- takan kuma taimaki masu bukata.
- 21 Sa'ad da kankara ta fāḍi, ba ta jin tsoro saboda gidanta;
gama dukansu suna da tufafi masu kauri.
- 22 Takan yi wa gadonta kayan shimfiḍa;
tufafinta kuma na lilin ne mai laushi na shunayya.
- 23 Ana girmama mijinta a kofar shiga birni
inda yakan zauna a cikin dattawan gari.
- 24 Takan yi riguna na lilin ta sayar;
takan kuma sayar wa 'yan kasuwa da ḍamara.
- 25 Karfi da mutunci su ne suturarta;
za tā iya yin dariyar kwanaki masu zuwa.
- 26 Tana magana da hikima,
kuma umarnai mai aminci yana a harshenta.
- 27 Tana lura da sha'anin gidanta
kuma ba ta cin abincin kyuya.
- 28 'Ya'yanta sukan tashi su ce da ita mai albarka;
haka mijinta ma, yakan kuma yabe ta yana cewa,
- 29 "Mata da yawa suna yin abubuwan yabo,
amma ke kin fi su duka."
- 30 Kayan tsari yana ruḍu, kyau kuma kan shuḍe;
amma mace mai tsoron UBANGIJI abar yabo ce.
- 31 Ka ba ta ladar da ya dace tā samo wa kanta,
bari kuma ayyukanta su kawo mata yabo a kofar
shiga birni.

Biblica® Buɗaɗɗen Littafi Mai Tsarki, Sabon Rai Don
Kowa™
Hausa: Biblica® Buɗaɗɗen Littafi Mai Tsarki, Sabon Rai Don
Kowa™ (Bible) of Nigeria

copyright © 2020 Biblica, Inc.

Language: Hausa

Contributor: Biblica, Inc.

Biblica® Open Yoruba Contemporary Bible™

Copyright © 2009, 2017 by Biblica, Inc.

Used with permission. All rights reserved worldwide.

“Biblica” is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. Used with permission.

All content on open.bible is made available under a Creative Commons Attribution-ShareAlike 4.0 License (<http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>).

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially

Under the following conditions:

Attribution — You must attribute the work as follows: “Original work available for free at www.biblica.com and open.bible” Attribution statements in derivative works should not in any way suggest that we endorse you or your use of this work.

ShareAlike — If you remix, transform, or build upon the material, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Use of trademarks: Biblica® is a trademark registered in the United States Patent and Trademark Office by Biblica, Inc. and may not be included on any derivative works. Unaltered content from open.bible must include the Biblica® trademark when distributed to others. If you alter the content in any way, you must remove the Biblica® trademark before distributing your work.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-11-15

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 29 Jan 2022 from source files dated 30 Dec 2021

18113be6-b3a0-530a-b78f-a25225282250